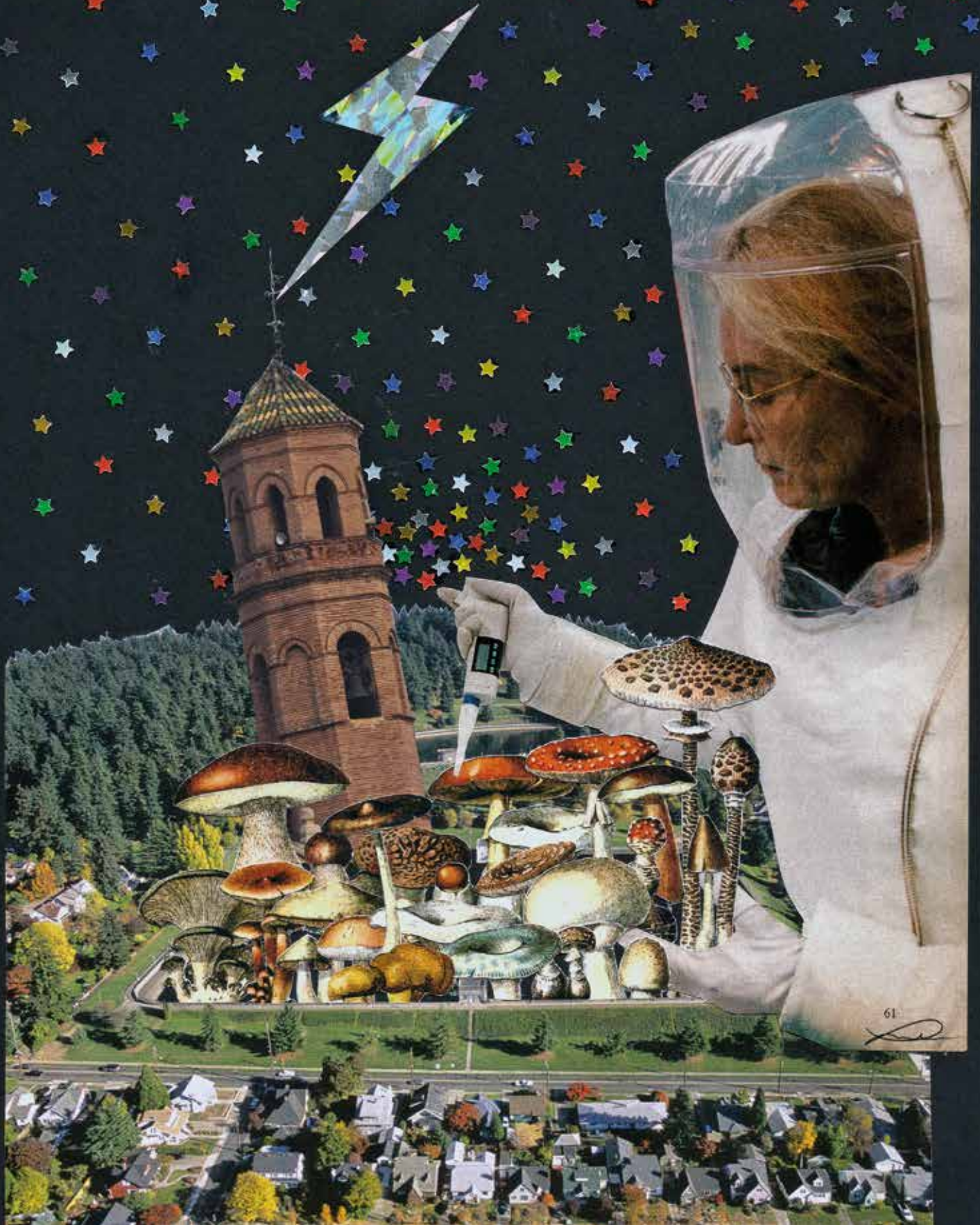

LOPEDRIS

93

octubre 2023

www.lopedris.cat Butlletí trimestral d'informació **VILAPLANA**

Edita: **Lo Pedrís**

Coordinació

Montse Ferré Mestre
Josep M. Garcia Abelló (Pitxi)
Josep Huguet Mendizábal
Hilari Juanpere Aixalà
Jordi Mariné Juanpere
Pep Mestre Anguera
Magda Montlleó Llauredó
Núria Pujals Cabré
Roser Queralt Mestre
Mei Salvat Salvat
Teresa Serra Ferré
Salvador Bota Mestre

Correcció

Antònia Farré Sanfeliu
Carme Maigí Canalda
Francesc Mariné Tost
Jordi Serra Ferré

Portada:

Melania Saenz (@salienzzz)

www.lopedris.cat

Imprimeix: **INDUGRAF OFFSET SA**

D.L. T-1553-2000

Tirada 500 exemplars / Preu: 3,00 €

Lo Pedrís és una publicació local que pretén dur la informació a tots els vilatans. Lo Pedrís no comparteix, necessàriament, totes les opinions que els col·laboradors manifesten en els seus articles.

Annex amb la revista:

LÀMINA
FOTOTECA
LO PEDRÍS
Núm. 69

EDITORIAL

■ *La Redacció*

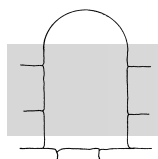
Què ens passa pel cap quan comprovem que no raja aigua per l'aixeta? De veritat ens pensem que coneixem l'abast i la magnitud del problema que això suposa?

Recollir-la, emmagatzemar-la, tractar-la i distribuir-la en perfectes condicions sanitàries ha esdevingut un tema que ens sobrepassa, gairebé com si no anés amb nosaltres... Ens recorda aquella solució, quan sortia la "carta de ajust" a la tele (no n'hi havia prou amb els copets de rigor al costat d'aquells televisors de fondària considerable) i dièim: Bé! És problema d'ells. Però no ens hem d'enganyar, realment és un tema que ens ha d'amoïnar a tots! I si no, pregunteu-ho a qualsevol dels membres de l'Ajuntament que hi estan treballant!

Hem de racionalitzar els nostres comportaments de manera radical. I no es tracta de fer de policies dels malbarataments dels altres. Només cal que ens mirem el nostre melic i reaccionem. La revolució no comença a casa de l'altre, sinó que ho ha de fer a la nostra!

I anar aprenent que, cada vegada més, haurem de canalitzar aquesta nova manera de fer les coses cap a més aspectes que conformen les nostres vides. Estem segurs que d'això en depèn la nostra supervivència i el benestar dels que venen darrere nostre.

■ ■ ■

SUMARI

EDITORIAL	2
VILAPLANENCA	3
ENTREVISTEM a Miquel Romans	4 - 6
RUTES PER CAMINAR: La Vall Closa / OPINIÓ: Les figues del camí	7 - 8
LLENGUA: La mort secreta de les paraules	9
RECORDS: De la Mussara a Nova York / A VEURE SI SAPS ON ÉS?	10 - 11
DE CINEMA: Estrelles fugaces (II) / LO PEDRÍS PEL MÓN	12 - 13
AJUNTAMENT: L'Aplec a la Mussara / PULSÒMETRE	14 - 15
AJUNTAMENT: MUSSART	16 - 21
AJUNTAMENT: La tercera joventut s'activa / Campionat de Natació	22 - 23
AJUNTAMENT: Solidaritat / Camí de formiga	24 - 25
ELS DIJOURS D'ESTIU: Cinema/Contes/ Escacs/Fresquets / CELEBRACIÓ	26 - 27
MASOS I CASES DEL TERME DE LA MUSSARA: Cal Marc / Cal Pataca	28 - 29
LA FRESCA: L'avellaner	30 - 32
AJUNTAMENT: Camp de treball / L'Alzheimer	33 - 35
GENT GRAN: La salut mental en la vellesa	36
CUINA DE LES ÀVIES: Panellets	37
CUINA DE CASA: Coc d'avellanes / PASSATEMPS Minimots	38 - 39

XII Edició del Vilaplanenc/ca de l'any 2023

Maria Aixalà Bidó

El premi del **Vilaplanenc/ca de l'any** compleix el XII Aniversari. Qui s'hagués pensat que aquest acte de petit format organitzat per *Lo Pedrís* l'octubre de 2012, on vam començar reconeixent els mèrits d'un jove de 20 anys... es consolidés com un clàssic de la Festa Major. Per les moltes persones que ens acompanyeu, per fer-nos saber la vostra opinió, per l'interès d'esbrinar qui és el guanyador/a i per l'alegria que mostren els guardonats, pensem que inaugurar aquest premi va ser un gran encert. Moltes gràcies per ser-hi, any rere any!

La tria del guardó d'enguany ha estat de les més plàcides i de les menys debatuses. I no ho diem perquè no hi hagués altres persones mereixedores d'aquest premi, ni de bon tros. Segur que alguns de vosaltres també s'ho mereixeu. S'ha donat així, perquè des del moment que es va dir el nom i renom, tots vam secundar aquesta proposta. Que bonic aquest *renom* i quantes històries hi ha amagades sota els vells renoms dels poblets com el nostre.

Arribar a la dotzena de guardons té el seu què simbòlic. Déu n'hi do! També té el seu què pràctic, sobretot si pensem en el saber culinari del **Dotzè guardonat/da**. Això ens permet imaginar algun dels nombrosos plats salats o dolços que feia pels seus familiars, amics o coneguts. A ella o a ell li demanàriem, per exemple, que ens preparés un coc ben gran, com els que feia sa germana. Fet amb una dotzena d'ous, set-cents grams de farina, sis-cents grams de sucre, tres *sobrets* de llevat ràpid, ratlladura de llimona, oli d'oliva i un rajolí d'anís. Nosaltres, ja hi posàriem dotze espelmes per celebrar-ho junts.

Per fer-vos un tastet, diríem que és omnipresent com Nostre Senyor, com la mare de Déu o com el misteri de l'esperit Sant. Va o procura anar a tots els actes, activitats i festes que es puguin organitzar al poble. Sigui quin sigui el bàndol que ho organitza. ELLA sempre fa poble. Segurament, ara està entre nosaltres, atenta, amb els ulls esbatanats com els mussols

savis de la nit. Ara ja sabeu que té renom de dona amb pedigrí.

Sempre la veureu acompanyada del bracet d'alguna amiga que cuida com si tingués un tresor. Amatent i sol·lícita al que els altres hagin de menester. Quina gran virtut i quina mostra de generositat al proïsme.

Actualment, ja no camina com una falcilla, però pel seu posat inquiet indica que de joveneta va ser activa i molt treballadora. Sempre et saluda quan et veu pel carrer amb una rialla franca i amigable. Encara que és més de Vilaplana que el campanar octogonal de rajola vermella o que les arrels d'un avellaner negret, d'ençà dels tretze anys que no viu aquí perquè va haver de marxar a treballar a fora.

Un moixonet de les Valls ens ha puilat que va treballar més de cinquanta anys al servei de la casa de Misericòrdia Marco Cortina, l'antiga directora del col·legi de *Doña Maria Cortina* que alguns coneixen. Després de jubilar-se va seguir fent companyia, unes hores al dia, a la seva apreciada Senyoreta, fins que aquesta va morir. Tota una vida plena de records bons i entranyables, però també dolorosos i plens de coratge. Va haver d'assistir a la mort, encara jove, de dos dels tres fills de la casa i als que ella havia cuidat de ben petits. Ella és per ells i ells són per ella un membre més d'aquesta coneguda família

reusenca. Una persona que estima i que es fa estimar.

Alguns dels nebots més grans de la família de Vilaplana encara recorden que, quan eren petits, el dia que no treballava, sa tia els portava uns xuts de crema boníssims de la pastisseria les Glòries de Reus. Des de fa uns quants anys, puja al poble i s'hi passa ben bé tot l'estiu. Curiosament, viu a la casa pairal de la part baixa que també va ser una escola.

És, sens dubte, una de les memòries més privilegiades del poble. Si en voleu saber qualsevol cosa, per més antiga que sigui, el seu cap ben moblat us donarà una resposta correcta, sense manca de fonaments historiogràfics. És clar, té els seus avantatges procedir d'una nissaga de fusters il·lustrats de cal Bidó, on es guarda viva la memòria del poble. Quan va néixer l'Hilari, la van fer padrina de bateig (*La Padrineta*). Però avui aquest diminutiu afectuós és per a tots els nebots, fills de nebots, parents i amics de la família.

El renom familiar li ve del nom de pila de la seva àvia **JÚLIA** que va tenir sis fills. Però d'aquests sis fills de la Júlia Serres, només la seva filla Teresa va conservar aquest bonic matrònim femení. Els altres germans i germanes no eren coneguts com fills de la Júlia, sinó pel cognom Bidó del pare. També han mantingut el renom, les dues filles de la Teresa Bidó Serres. La filla gran, la Pepita Júlia i la filla petita, la Maria Júlia, la nostra protagonista que hem glossat fins aquí.

Per acabar, des de *Lo Pedrís* i en nom de totes i tots els que avui estem reunits en aquesta plaça major, tan íntima i tan nostra, atorguem el **PREMI DE VILAPLANENCA 2023** a:

MARIA AIXALÀ BIDÓ

(Vilaplana, 27-2-1931), filla de Jaume Aixalà Font i de Teresa Bidó Serres.

Moltes gràcies, **MARIA**, neta de la **JÚLIA**, per la teva generositat i proïsme envers la família i les amigues, i per ser un referent de la memòria personal i col·lectiva del nostre poble.

Entrevistem a

Miquel Romans

Director de cine.

En lluita per la memòria històrica.

■ *Montse Argerich*

■ *Francesc Mariné*

aquestes dues disciplines, de fet abans ja havia fet un documental sobre els últims catalans que havien passat pel camp de Mauthausen (*Mauthausen 2030*).

Quines altres coses has fet? Tens algun curtmetratge?

El món de l'Audiovisual et permet tirar endavant fent publicitat, vídeos per empreses, etc. i, per tant, he treballat força en aquest camp. També he fet tres curts i, tot i que el format del curt no arriba a considerar-se professional, és cert que et permet aprendre i adquirir experiència per poder enfrontar-te a una pel·lícula com aquesta, que per ser el primer llargmetratge era un repte majúscul.

Un cel de plom tracta sobre una part de la vida de la Neus Català, activista antifeixista, lluitadora contra el franquisme, supervivent de camps de concentració, icona exemplar de la lluita contra l'oblit.

Com comença l'interès per fer-ne una pel·lícula?

Us explicaré la història. La meva filla Agnès va néixer el 14 d'abril del 2019. El dia abans, mentre érem a l'hospital, la meva mare va comentar que havia mort la Neus Català. Uns dies després, ja a casa, em va portar el llibre *Un cel de plom*. He de dir que me'l vaig llegir en dos dies i vaig pensar: Això és una pel·lícula.

En realitat donaria per una sèrie.

Sí, sí, efectivament, de dotze capítols. De fet, a l'inici ja es va plantejar la possibilitat d'una pel·lícula completa, però era un projecte massa ambiciós i jo tenia molt clar que volia fer la part que girava entorn de la fotografia que la Neus es va voler fer amb el vestit de ratlles de presonera, per no oblidar.

Vam conèixer el **Miquel Romans** a la presentació d'*Un cel de plom*, al cine de les Gavarres de Tarragona. Aquell mateix dia, després del col·loqui amb el públic que omplia la sala i on hi havia força gent de Vilaplana, vam tenir clar que havíem d'entrevistar-lo per a **Lo Pedris**.

Avui és un matí calorós d'agost, més apropiat per un vermut en un refugi fresquet de la muntanya que per una entrevista al pati de Cal Sastre. Però només obrir la porta el Miquel ja ens ofereix una rialla.

— Tot això em pregunta-reu? diu, quan veu els papers. I torna a riure.

Pels qui encara no saben de tu, què hi fem aquí, a Vilaplana, entrevistant-te? Quin és el vincle que hi tens?

Doncs mira, vaig conèixer a la Paula Juanpere (filla d'en Salvador) el juny del 2004, a la Universitat. Aquell mateix any ja vaig venir a Festa Major a conèixer la família i des de llavors venim aquí de tant en tant.

Hem de donar-li les gràcies al Salvador perquè ens va fer d'enllaç per poder tenir-te aquí, interrogant-te. I si ens ho

permets, comencem a tafanejar. Des del punt de vista professional, d'on vens?

Molta gent em diu que aquest primer llargmetratge uneix les meves dues línies professionals, Audiovisuals i Història. Primer vaig fer Cinema, però els pares insistien amb una carrera universitària i vaig estudiar Història. Sempre m'ha interessat la vinculació entre

I a partir d'aquí? Contactes amb l'autora del llibre, la Carme Martí? Amb els fills de la Neus?

En una setmana em vaig posar en contacte amb l'editorial per aconseguir els drets, però vaig haver d'esperar un temps perquè la mort de la Neus era molt recent i calia encara gestionar aquest tema amb la família. Després vaig parlar amb la Carme i finalment li presento el projecte a la Margarita, filla de la Neus, aprofitant que als estius venia a Els Guiamets. Va agradar-li i comencem a escriure el guió amb la Lydia Zimmermann, però al cap de tres mesos ens enganya la pandèmia, amb tota la incertesa de no saber com ho tiràiem endavant.

Ningú els hi havia proposat res semblant anteriorment?

Sembla que a l'editorial els havia arribat alguna cosa que la família no havia acceptat, però realment sorprèn que no s'hagin fet massa coses per destacar una vida tan potent com la de la Neus Català. El període de temps que relata el llibre és extraordinari, però és que després aquesta dona va continuar lluint per la memòria, fins al final. Arrel d'aquesta peli molta gent em comenta que és incomprendible que no s'hagi fet més sobre una figura tan destacada. Què hi ha? Una entrevista de la Montserrat Roig, la biografia de l'Elisenda Belenguier, un programa d'El Convidat de l'Albert Om, una Creu de Sant Jordi... Però la major part del reconeixement és gairebé dels darrers deu anys.

On es va rodar? Quines són les localitzacions?

La història transcorre a França, Alemanya i l'antiga Txecoslovàquia, però està tota rodada a Catalunya i Aragó. La Neus va estar al camp de concentració de Ravensbrück i després la van traslladar a Holleischen, un camp de treball on s'elaboraven armes, que en realitat era una granja adaptada i con-

vertida en presó. Haviem de reproduir aquests espais. Vam trobar una granja d'animals a Terrassa i la fàbrica on treballen fent bales per les armes és en realitat una fàbrica abandonada de mantes dels anys seixanta a Terol, que tenia una estètica perfecta pel que necessitàvem. Ens calia també un bosc de tipus continental, nevat i el vam trobar a Bronchales, que li diuen la Suïssa aragonesa. La part de França la vam rodar a una masia del Maresme i també a la Garrotxa vam poder reproduir el paisatge de la Dordonya francesa. Tot és una qüestió de recursos...

Quin ha estat el teu objectiu en aquesta peli? Què volies ressaltar de la història de la Neus Català? Què t'agradaria que en quedés?

Jo del que volia parlar a la peli era de la memòria històrica i de la lluita contra l'oblit. La foto que es fa la Neus amb el vestit de presonera a l'octubre del 45, sis mesos després de ser alliberada, és un acte simbòlic de memòria històrica brutal. Ella no vol esborrar el que ha passat. Ella vol mantenir-ho en el record. I la pel·lícula gira entorn d'això.

ENTREVISTA

A les projeccions i als col·loquis que fem trobem un públic molt sensibilitzat, que és el que omple les sales, però a mi m'agradaria que pogués arribar al jovent. N'hi ha molts que desconeixen l'existència de personatges com la Neus, que no són només un referent de supervivència sinó de consciència social i política.

Extraordinari el paper que fa la Nausicaa Bonnin, capaç d'interpretar perfectament l'esperit combatiu de la Neus però també la sororitat i la tendresa entre les deportades.

Per mi, la Nausicaa està espectacular. El moment més bonic de tot aquest procés va ser quan els fills de la Neus van veure la pel·lícula. Em van dir que abans d'estrenar-la a sales els agradaria veure-la. Van venir des de París i estaven òbviament expectants. Quan va acabar la projecció la filla, la Margarita, em va dir: "He vist a la Nausicaa i he vist a la meva mare". I això és el millor. Crec que la Nausicaa ha sabut combinar molt bé el caràcter fort i la tendresa. Ella mai havia representat un personatge real i realment va ser un treball intens el que va fer. No tothom acceptaria un paper com aquest.

Jo al principi estava una mica obsessionat amb què no s'assemblava físicament. La Nausicaa té els ulls blaus, però en realitat tampoc és important perquè no se sap com era la Neus de jove, l'hem vist sobretot de gran o en la foto icònica en blanc i negre.

A la peli es barregen diferents llengües en les converses, sobretot entre les deportades. És un detall força atrevit.

Doncs mira, aquesta va ser la meua gran batalla. Ningú hi creia i vaig haver de lluitar molt. La gent entenia que els alemanys o les franceses parlessin el seu

TABACS

ALIMENTACIÓ

Queviures Vilaplana

667 780 154

OBERT DIUMENGES I FESTIUS (10:30 h-14:00 h)

GEL, PA, CONGELATS, POLLASTRES A L'AST, BEGUDES FRESQUES

idioma, per no caure en allò que fa el cinema americà en que tothom parla en anglès. Però el que costava molt era, per exemple, que entre les actrius una parlés en francès i l'altra li respongués en català. Però jo crec que la realitat devia ser així, les deportades barrejaven llengües, s'entienien com podien. Estic content perquè finalment ha funcionat, ha agradat molt i per mi és una de les coses boniques de la pel·lícula.

I de la banda sonora, què ens en dius?

La música és del Joan Pons, compositor d'El Petit de Cal Eril, un grup català que m'agrada molt. A banda ell és dissenyador i enginyer de so i em va fer una proposta, tenint en compte la temàtica, d'una música sense instruments, molt neta, només amb veus. I com idea em va agradar. Les veus són d'un duet, les Tarta Relena. Ell introduïa les veus a l'ordinador i les convertia en un so, que en realitat és una veu distorsionada. La música ha tingut molt bones crítiques.

També sobre la música hi ha una cosa curiosa. Jo volia fer servir una cançó antibèlica de l'any 45, *Què se n'ha fet d'aquelles flors?*, que més tard Bob Dylan l'havia cantat contra la guerra del Vietnam. També l'havia cantat la Marlene Dietrich en francès i aquí el Xesco Boix. Jo volia aquesta cançó pel final, però era massa costós aconseguir-ne els drets, que eren del Pete Seeger. Llavors vam fer un cover, que és una cançó inspirada en una altra, es diu *Le rire des enfants*. La banda sonora de la pel·lícula es pot trobar a Spotify, on hi ha una selecció de vuit cançons.

Explica'ns quin recorregut ha fet la pel·lícula fins ara.

Es va estrenar el 22 d'abril a la Secció Oficial Competició del BCN Film Festival. Després, el 28 d'abril als cinemes, i ha estat sis setmanes a sales. Nosaltres pensàvem que serien tres setmanes i per tant estem molt contents.

De fet és molt difícil que una pel·lícula com aquesta aguantí més temps perquè cada divendres s'estrenen pelis i la competència és gran. S'han fet molts passis especials i ara anem a Amposta, a la Mostra FRONT (Mostra Internacional de Cinema de conflicte i Pau). Hem estat també al FICCAT (Festival Internacional de Cinema Català) a Roda de Berà i al Festival de Cinema d'Ager.

Acabem de guanyar el Premi a Millor Film en Català del Festival de Cinema de la Cerdanya. Al setembre s'estrena a un Festival a Polònia, i comencem així el circuit internacional que esperem que tingui també bon recorregut. A finals d'any es passarà al cicle Gaudí, que fa programacions per tot Catalunya.

I ara que aquesta pel·lícula ja està en marxa de ben segur deus tenir alguna cosa entre mans. Quins són els nous projectes?

Estem preparant una pel·lícula també històrica, situada al 1905 a Catalunya. No és sobre cap personatge real, és ficció, en ple Modernisme, una època interessant, però també difícil. Esperem

poder començar a rodar cap al 2025. Fer una peli, són mínim 4 anys. A veure si tot va bé i podem estrenar-la aviat.

* *

Acabem l'entrevista amb el Miquel felicitant-lo pel seu primer llargmetratge, agraint-li la bona estona que hem passat en la conversa i desitjant-li molta sort en els premis cinematogràfics de l'any.

Des de **Lo Pedris** estarem atents al recorregut que pugui fer encara la pel·lícula, a la seva propera projecció a Vilaplana i també, en el futur, a l'estrena del nou projecte que té entre mans.

■

Actualment ja es pot veure
Un cel de plom a Movistar plus,
Filmin, Rakuten TV,
Amazon Prime, Apple TV
i Orange TV.
El 2 de febrer s'estrena a TV3.

■ ■ ■

VIALMA SAT

**Esclofolladora
d'avellanes**

Jaume Salvat Salvat
C. Major, 14
43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 50 13
salsa@maptel.es

Pg La Mussara, 1
VILAPLANA

**PINTURA
DECORATIVA**
Josep M. Garcia

619 233 190
pitxi@lopedris.cat

■ *Ester Borràs Giol*

L'itinerari de la Vall Closa és un recorregut sobre la presència de les Brigades Internacionals durant la Batalla de l'Ebre a la Serra de Pàndols. A banda del motiu històric, és un itinerari que ens permetrà descobrir racons força bonics del paisatge d'aquestes muntanyes, sovint oblidades pels excursionistes de fora de les Terres de l'Ebre.

Sortirem des del poble de Pinell de Brai, on, per cert, hi ha una de les anomenades Catedrals del Vi dissenyades per l'arquitecte Cèsar Martinell.

L'itinerari és fàcil de seguir perquè de tant en tant hi ha pals indicadors que marquen el mateix itinerari i també plafons informatius. A més a més, el terreny del recorregut està força desbrossat, en part, gràcies al fet que cada any, pels volts de febrer, s'hi celebra la Cursa del Biberó, una cursa esportiva de llarg recorregut que vol retre homenatge als combatents republicans de la Lleua del Biberó.

El primer plafó informatiu que trobarem, marca els refugis de la Carbonera, una mena de caus excavats a la franja de terra argilosa que hi ha als peus de la Serra de Pàndols, on es refugiaven els reservistes de la batalla. També trobarem aquesta mena de caus excavats quan ens endinsem a la Vall Closa, a l'anomenada Àrea de Descans.

Entrem a la zona de cingleres seguint el bonic Camí de Gandesa, que, una mica més enlairat, va pràcticament paral·lel al barranc de Gandesa i a la carretera que uneix Gandesa i Pinell de Brai. Uns impressionants marges de pedra seca, que ara van quedant colgats pel bosc, ens diuen que allí, abans d'haver-hi una guerra, les persones treballaven aquesta terra. Mentre anem pujant, podrem admirar les parets que confor-

men les cingleres d'aquesta banda de la Serra de Pàndols.

Arribarem a una cruïlla, on, si volem visitar la balma on es va situar el punt de comandament del Batalló Lincoln de la XV Brigada internacional, caldrà que ens desviem i ens enfilem una mica més, però val la pena.

Recularem fins a la cruïlla, continuarem pujant per una barrancada d'aspecte feréstec i arribarem a l'Àrea de Descans on hi ha un plafó amb més explicacions. Continuem pujant una mica més i, passada la cisterna, trobem el lloc on els mateixos membres de la XV Brigada van alçar un monòlit i una làpida en record dels brigadistes, tant internacionals com autòctons, que van morir durant la Batalla de l'Ebre. Aquest monòlit havia quedat abandonat fins que es va restaurar l'any 2000.

Després de fer tota la pujada, arribem a la carena. Tindrem unes panoràmiques que avui podem gaudir amb tranquil·litat, però que durant la Batalla tenien un alt valor estratègic: al nostre davant hi ha la Mola d'Irto i la Serra de Cavalls, punts clau de la defensa de la línia del front. El paisatge que veiem des

d'aquí impressiona per la ferestegor que transmet, malgrat que anem trobant restes de construccions, anteriors a la guerra.

Finalment, ja només ens falta tornar fins a Pinell de Brai, seguint aquest itinerari circular tan interessant: primer per un sender que, pel grau de Pàndols, salva les cingleres interiors i després per una còmoda pista que ens porta a enllaçar amb el començament del recorregut.

Jordi Serra Ferré

L'estiu (i els molts mesos de bon temps en general) és temps de gaudir de la natura i l'aire lliure, de sortir a caminar, d'admirar el paisatge, d'aprofitar els pocs moments de fresca que ens ofereix aquest clima cada cop més boig. I el nostre poble i el seu entorn són un escenari privilegiat per fer aquest "retrobarment" amb la natura.

Els camins s'omplen d'excursionistes, senderistes, caminadors ocasionals, boletaires, runners, ciclistes de diverses especialitats, motoristes a dues i quatre rodes... És un continu anar i venir de gent que trenca l'ensopiment habitual de la localitat. No crec que ens en puguem queixar i segur que algun establiment local en surt beneficiat.

Una altra cosa són els efectes que tota aquesta activitat té en el medi. Aparentment, no hi ha uns efectes gaire negatius, perquè hi ha una conscienciació important pel que fa al respecte dels espais naturals. Excepte comptades excepcions, la gent intenta no deixar residus. Estan conscienciats. Quina diferència amb fa unes dècades!

Però què passa amb l'espai més humanitzat, concretament amb l'espai agrari? Aquí ja no és tot tan idíl·lic. Un taronger, un llimoner, un presseguer al

costat d'un camí són, pel que es veu, una temptació impossible de refrenar. Cal anar-hi a collir aquelles fruites saboroses que, com tothom sap, són de tothom i tothom les pot agafar. Les avellanes que van caient, també. I les ametlles, i unes olivetes per posar a l'aigua, i aquelles figues tan bones... Molt millors que les de la botiga, on va a parar! Si convé ja es porta una bossa a la motxilla pel que pugui ser. No se sap mai, sempre cal anar ben preparats.

I, a més no hi ha cap problema que els innombrables gossos dels caminadors es passegin i defequin al mig de les parades dels trossos del voltant dels camins. Aquí no cal recollir les caques, com fem als carrers de les viles i ciutats. El pagès ja ens agrairà que li adobem de franc el tros. Quina bona gent!

I tant agrada això de sortir, el contacte amb la natura, tan traumatitzats vam quedar amb el confinament de la pandèmia, que molts han decidit que també voldran el seu espai a l'exterior. Compren un camp per quatre rals a un propietari que ja no sap que fer-ne i el converteixen en el seu "edèn" particular. Un antic tros tradicional passa de ser un espai agrari obert amb els seus conreus típics a un mosaic de plantes del tot diverses, a voltes inversemblants en el nostre medi, diverses edificacions de gust dubtós amb la imprescindible barbacoa, uns quants cotxes, molts gossos molt grossos que borden dia i nit, i, com no podia ser d'altra manera, una tanca metàl·lica o, fins i tot, d'obra envoltant tot el recinte. Que no passi ningú. A ells segur que ningú els fotrà les figues.

Sabeu que estic fent una caricatura, que el modern "parcelero" potser té una mica més de respecte i de bon gust que l'antic. Alguns fins i tot ho disfressen de modes de vida alternatius amb més o menys gràcia. Però invariablement hi ha una voluntat de voler trasplantar models urbans al món rural. I et preguntes què volien fer realment. No ho sé, però la cosa se'n està escapant de les mans. Algun dia haurem de parlar seriosament dels usos del paisatge rural. Ja serà en un altre article...

■ ■ ■

Genís Torres Aymamí, S.L.

CONSTRUCCIONS I OBRES

Carrer Major, 60
Tel. 977 81 51 29
43380 VILAPLANA

**FERRO
ALUMINI
INOX**

Tels: 977 76 82 68 - 670 45 59 04

Isabel Salvat Salvat

En un sopar molt agradable d'aquest estiu, vam començar a parlar de la paraula 'arrojar'. Em va sorprendre que parlants de diferents zones de Catalunya coneguessin aquest castellanisme que considerava local, però es veu que és ben comú, fins al punt que en la web Racó Català es demanava que no s'utilitzés més en el fòrum(1).

Segons Mariner, al 1953, aquest terme només s'utilitzava amb el significat especialitzat(2) de 'vomitar' i competia amb l'expressió autòctona 'tenir basca', a la que servia d'eufemisme. També comenta "el culto vomitar apenas es usado".

Al 2003 s'utilitzaven els tres termes, però tant 'tenir basca' com 'arrojar' se sentien bastos i eren evitats pels parlants que temps enrere els havien emprat. I la gent més jove entrevistada ja només utilitzava 'vomitar'. Així

1.- Indepessimista. Fart de "rajar" i "rojar" (o "arrojar"). Racó Català. 2008. [consultat el 11 de setembre de 2023]. Disponible a: <https://www.racocatala.cat/forums/fil/87019/fart-de-rajar-rojar-o-arrojar>

2.- Al diccionari de la RAE 'arrojar' té dotze accepcions, una d'elles és "Vomitar lo contenido en el estómago" que és a la que fa referència Mariner.

que aquesta era la paraula més comú (82,8%) enfront d'un 8,9% per 'arrojar' i un 6,7% per 'tenir basca'. Vam trobar també 'gomitar'(gumitá) (2,2%) que, segons el DCVB, seria la forma vulgar utilitzada en el català oriental i en el menorquí. També van trobar que alguns parlants consideraven que 'arrojar' era un intensiu de tenir basca. Alguns altres diferenciaven 'tenir basca'(sentir nàusees) de 'treure basca' (vomitar, el DCVB documenta aquesta accepció en el lleidatà).

Actualment, és molt plausible que les generacions més joves només coneguin 'vomitar', tot i que l'expressió més utilitzada sigui 'potar' (que és un altre castellanisme).

En definitiva, 'Arrojar' és un castellanisme(3) no admès en els diccionaris normatius. El DCVB no el recull, i Miratvilles(4) l'assenyala com a barbarisme.

3.- Estrictament, un castellanisme lèxic és una forma lèxica del castellà usada en una altra llengua. El català, pel constant i peculiar contacte amb el castellà al llarg de la seva història, ha manllevat nombroses paraules castellanies. Algunes acaben sent integrades al corpus de la llengua, cosa que no ha passat amb 'arrojar', que a més conté un tret fonològic estrany al nostre sistema lingüístic: el fonema j, que no existeix en català. Encara recordo que l'àvia Maria deia kerano i lekia (per gerani i leija).

4.- Miratvilles, J. Diccionari general de barbarismes i altres incorreccions. Barcelona: Claret. 2009.

me(5). Cerdà(6) assenyala també l'ús eufèmic de 'arrojar' referent a 'vomitar'(7). Pel que fa a 'tenir basca' seria un localisme, ja que, segons el DCVB; a altres llocs vindria a significar "passar-ne ànsia, preocupar-se'n" (Urgell); "Es-mortiment, pèrdua dels sentits" (Conflent, Cerdanya, Pallars, Urgell, Bagà, Barç., Penedès, Camp de Tarr.).

Exemple d'us: Ho vaig arrojar tot, i ara ja em trobo millor.

■ ■ ■

5.- Tot i que hi ha molta discussió al respecte, un barbarisme es defineix com una forma lingüística, particularment lèxica, dins d'una llengua determinada, d'origen estranger, no assimilada i normativament rebutjada (Gran Diccionari de la Llengua Catalana). Així doncs, es podria afirmar que una paraula és un barbarisme si no està recollida en els diccionaris normatius, però ens hem trobat amb localismes (com ara 'encampar') que no hi sortien; per aquest motiu els tractats de barbarismes són molt útils (si estan actualitzats) a l'hora de determinar si un castellanisme és també un barbarisme.

6.- Cerdà Massó R. Apreciaciones generales sobre cast. /x/ cat. /x/ en el campo de Tarragona. Rev. filol. esp. 1967.

7.- "Podría ser, por tanto, una sustitución expresiva, pero actualmente arrojar y vomitar tienen una repartición de empleos que casi coincide en su significado, pero no en cada hablante (las generaciones jóvenes vuelven de nuevo -y muy probablemente por un eufemismo de segundo grado- al uso del tradicional vomitar). Por eso la motivación continúa siendo semántica".

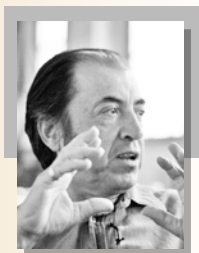
LET'S GO

BAR CASAL

Esmorzar
Dinars
Sopars

877 266 691 607 938 797 lets_go_vilaplana_

Carrer del Casal, 3 43380 VILAPLANA (Baix Camp)

■ *Salvador Juanpere*

Un dels prejudicis que ens hem anat fent equivocadament sobre la gent de la Mussara és que degut a l'aïllament i a la precarietat de la vida el seu temperament era retret, poc sociable i poc donat a obrir-se al món i al desconegut. Els testimonis orals o escrits ens pinten una societat molt endogàmica degut a l'esquerp i magre territori. El seu àmbit social era molt reduït, es limitava als contactes amb la gent dels pobles pròxims com Vilaplana, especialment en temps de collites o de festa major i, a tot estimar, amb Reus o Tarragona per negociar i intercanviar productes o bastir-se del necessari per a la vida quotidiana. Però no en sabem res d'aquells mussarencs que presos de l'aïllament i la rutina d'un, tan reduït, enclavament muntanyenc somniaven terres de més enllà, pobles estrangers o viatges ultramarins. Fa poc, entre els papers familiars, m'ha vingut a les mans l'evidència documental d'un avantpassat nostre que, segons havíem sentit contar a pares i oncles, va fer realitat el desig de fer el salt des d'aquestes cingleres inhòspites cap al vast nou continent, a Amèrica. Simplement per curiositat. Per ganes de veure món. Per saltar-se, podem pensar, la rutina mil·lenària de totes les generacions precedents que només havien passejat els ossos i la mirada des d'aquesta serrallada fins als confins immediats de la plana, allà on la línia de l'horitzó mediterrani dibuixa un teló desconegut d'incògnites. Gent amb la vista, la curiositat o el somni fixats cap a un més enllà geogràfic.

I un d'aquests fou el nostre avantpassat Josep Oriol Estivill Agustench, nascut a la Mussara el 1880. L'oncle Josep-Oriol, com se l'anomenava a la família, era el tercer fill viu d'una nissaga de sis germans nascuts tots a Cal Gendret, a la casa d'on era originària la nostra àvia paterna, Maria

(de Cal Manco), situada a la renglera de l'església, davant del bassot i que feia de mitgera entre l'Ajuntament i cal Febronenc i de la que avui només en queden pedrots esparsos.

L'oncle Josep-Oriol va tenir, al llarg de la vida, un esperit aventurer. Ja de molt jove va viatjar a França i en tornar-ne va determinar que volia fer

el salt fins a l'Amèrica. Per fer-hi el primer viatge es va apuntar de fogoner en un vaixell. Les condicions de la feina allí (ens deia el pare) eren tan dures que en arribar al continent va mudar totalment de pell com una serp. Va arribar a Mèxic i d'allà, burlant la guàrdia fronterera va saltar als Estats Units i després al Canadà. Pel que sembla, hi va fer una

2	3
EL CONSUL GENERAL DE ESPAÑA En Nueva York	SEÑAS GENERALES DEL PORTADOR
CONCEDO libre y seguro pasaporte al subdito español Dn. <i>José</i> <i>Estivill Agustench</i> <i>para España</i>	Edad <i>48</i>
y, por tanto, pido a todos los Jefes civiles y militares, y demas personas a quienes pueda pertenecer en los países por donde transitare que no solo no le pongan impedimento alguno en su viaje, sino que antes bien le den todo el favor y ayuda que necesitare.	Estatuta <i>regular</i>
Dado en Nueva York a <i>7</i> de	Pelo <i>castaño</i>
<i>Septiembre</i> de 192 <i>8</i>	Ojos <i>rojo</i>
El Consul General de España	Nariz <i>regular</i>
<i>Francisco Garriga</i>	Barba <i>apuntada</i>
	Color <i>rojo</i>
	Profesion <i>journal</i>
	Estado <i>viudo</i>
	Natural de <i>Almussara</i>
	Residencia <i>42 North St.</i> <i>N.Y.C.</i>
	Señas particulares

EXCAVACIONES I TRANSPORTS

MIRALLES

SALVADÓ - MARINÉ, S.L.

Horts d'en Serra
Partida la Boella, Polígon 6, n.130
Tels. 977 816 489 - 665 562 648
43365 - **ALFORJA**
mirallesalforja@salvadomarine.com

GAUDÍ

Centre de Reconeixements
Màdics - Psicotècnics

Permisos de conduir i armes Certificats mèdics d'aptitud esportiva Certificats mèdics oficials	Passeig Sunyer 18 Baixos 43202 REUS Telèfons 977 11 54 11 977 75 66 57 www.centresmedicsbonet.com reus@centresmedicsbonet.com Tramitació gratuïta de la renovació del permís de conduir
--	--

estada de quatre o cinc anys, va aprendre l'idioma i es guanyava la vida cuidant un ramat de bestiar. En tornar, amb els guanys es va comprar un mas prop del Mas Calvó, al camí de Salou, però li seguia burxant el neguit de tornar a marxar. Al cap de poc va deixar el mas de Reus a cura de son pare i del germà hereu, el Linus, i se'n va tornar als Estats Units.

En aquesta segona estada, quan ja tenia quaranta anys, s'hi va estar uns vuit o deu anys més. D'aquí el passaport que hem trobat, on hi figura fins i tot l'adreça que va declarar a la ciutat de Nova York: Bank St. N. 82, al barri de Greenwich Village, a la zona oest de Manhattan, avui una gran àrea residencial i històrica de la ciutat.

Fa volar la imaginació i la poètica, pensar la figura d'aquest home, que a la fotografia veiem amb unes faccions dures de gent de muntanya, brandant per Nova York, l'urbs més allunyada en tots els aspectes, ja en aquell moment, del seu lloc d'origen i pertinença. No sabem, i ja mai ho podrem saber, a què es va dedicar aquells anys a Nova York i als Estats Units. El pare deia que era poc parlador i reservat, però hi fes el que hi fes sabem que no hi va anar fugint de la misèria, com tants europeus, ni per desherència familiar (era el gran de Cal Gendret) sinó per ganes de veure món, per curiositat, per un neguit interior que el va fer acomplir el somni de viatjar, de contrapesar dues magnituds

infinítament allunyades; la del seu origen: la Mussara natal i la de la metròpoli universal d'aquells moments: la ciutat de Nova York. La Mussara, avui, no deixa de ser per a molts un amuntegament de pedres on llegim la molsa fugissera dels nostres avantpassats, un topònim ja sense vida, i Nova York, per tots aquells que hi hem viatjat alguna vegada, se'ns ha mostrat com el binomi superlatiu del més enlluernador i del més fosc que la vida del nostre món contemporani ha edificat. Ell potser ja va sentir llavors la crida encuriosida d'aquest abisme entre dos mons tan dispars...

L'oncle Josep-Oriol, després del segon període d'estada a Amèrica quan ja li va semblar suficient va tornar per establir-se al seu mas de Reus i va pensar que s'havia de casar, com cremant les naus i assentant-se definitivament al seu territori natural. Es va casar amb la tia Teresa de l'Albi i al cap dels anys, en quedar vidu i ja malalt, va retirar-se a Cal Manco, a Vilaplana, on l'Hilari i jo, de ben petits ens barallàvem per plegar-li el bastó de terra cada vegada que aquest se li escapava de les mans.

A veure si saps on és?

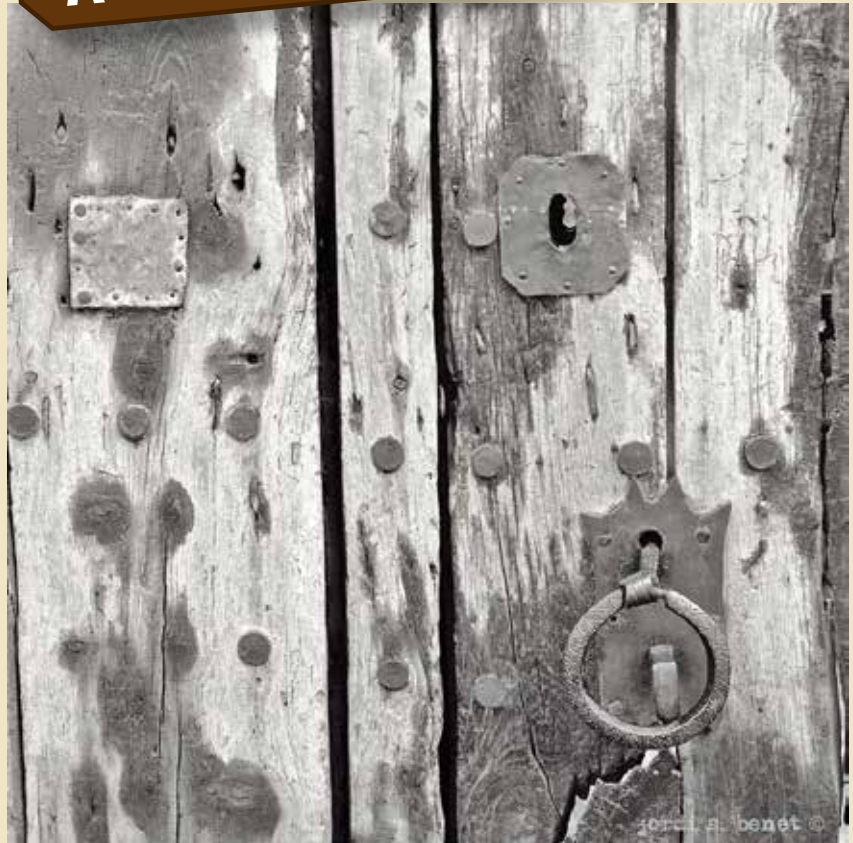

Foto de **Jordi S. Benet**

A *Lo Pedrís* núm. 92, va sortir el pany de la porta del número 5 del Carrer Santiago Rossinyol.

Era el pany de la porta de Ca la Victorina. El vau reconèixer?

A *Lo Pedrís*, núm. 93, tornem a posar el detall d'una altra porta del poble. A veure si sabreu quina porta és i en quin carrer es troba.

Al poble, tenim elements especials, que tenen valor i història. És important que els reconeguem, que els valorem i que sapiguem on són.

Estrelles fugaces

(II)

■ *Joan M. Rovira Rojals*

Continuem amb el llistat iniciat en el número anterior. En aquella ocasió ens centrarem en els actors. Ara parlarem d'actrius que malauradament ens van deixar massa aviat amb una obra incompleta i amb la pregunta de com haurien encaixat en una indústria poc procliu a crear rols interessants a les dones d'una determinada edat, indústria encara presonera de molts, d'excessius estereotips, encara avui en dia.

Aquest tipus de llistats acostumen

Norma Jeane Baker era el seu nom terrenal, però no va tenir una vida fàcil al nostre planeta. Va créixer en una família desestructurada, situació agreujada pels problemes psiquiàtrics de la seva mare que la van portar a viure en diverses llars i institucions d'adopció. Aquests problemes de salut mental, que ja havia patit el seu avi, l'obsessionarien durant la seva vida.

Un primer matrimoni li va permetre escapar de l'orfenat i intentar el somni de ser model i actriu. Destacava, feia temps, per la seva bellesa, però això no va impedir que passés pel quiròfan per arreglar-se el nas. Primers passos, que encara no la portaren a l'estrellat, més aviat el contrari, amb històries mai del tot

milions de dòlars, l'any 2008, mostra que tot el que es mou al voltant de l'actriu, encara ven.

No, no ho va tenir fàcil i és meritori que aconseguís superar-ho enmig d'una societat tan puritana com la nord-americana dels cinquanta. Després de treballar-ho molt, aconsegueix els primers papers importants, però els sotracos d'aquest món també la portaran a un primer intent de suïcidi.

Papers secundaris, on el valor de la seva feina quedarà enfosquit pels escassos resultats de taquilla, faran apropar-la cap al gènere que la catapultaria: la comèdia. La primera obra a destacar, la icònica **Els senyors les prefereixen rosses** (1953), on podem veure-la interpretar la

Marilyn Monroe

Vivien Leigh

Romy Schneider

a encapçalar-se, i no trencarem amb la tradició, amb el nom d'una actriu que ha travessat la frontera del temps per convertir-se en tota una icona *Marilyn Monroe*.

confirmades, de flirtejos amb el món de la prostitució i una escena pornogràfica que va tenir repercussió mundial a finals del segle XX, quan va sortir a la llum pública, i que després fou venuda per 1,5

cançó *Diamonds are a girl's best friend*.

Niàraga (1953), **El príncep i la corista** (1957), amb Lawrence Olivier, amb qui precisament no va congeniar o **Ningú no és perfecte** (1959), són altres títols a

Polígon Industrial Borges 1 - C.
de les comunicacions, parcel·la 15
LES BORGES DEL CAMP

☎ 977 817 438 ☎ 615 222 771 🌐 www.alusalvat.net

f serralleria i alumini salvat 📷 serralleria i alumini salvat

- ✓ Tot tipus de tancaments en alumini
- ✓ Automatismes per a portes metàl·liques

- ✓ Automatismes per a portes de garatge i persianes de la llar de la marca NICE i SOMFY
- ✓ Fusteria d'alumini K.Line i fusteria metàl·lica
- ✓ Treballs amb acer inoxidable
- ✓ Finestres d'alumini exterior i fusta interior
- ✓ Portes seccionals

destacar. Massa estereotipada. Qui la va conèixer coincideix en dir que tenia més talent del que li van deixar demostrar.

Per altra banda, la seva vida privada, plena de relacions sentimentals molts cops tempestuoses, i els seus problemes de salut mental la portaren, finalment, a perdre la vida, a 36 anys, en causes emocionals poc clares i amb històries fosques lligades a la política de principis dels 60, on s'imposava la dinastia dels Kennedy.

Una figura convertida en icona pop i una vida de pel·lícula i què millor que un biopic per resumir una vida tan atzarosa, en una cinta ben valorada i recent: **Blonde** (2022).

Seria injust fixar-se en una única estrella. **Romy Schneider** va adquirir fama mundial ben jove, gràcies a la seva estereotipada interpretació de Sissi, un paper maleït per ella i una història explicada en tres pel·lícules, un biopic ensucrat ben allunyat de la realitat. Com a actriu podia i va aconseguir bones interpretacions, però el públic ja la va identificar per sempre amb aquest rol, malgrat treballar amb Welles o Visconti. Quan ens agrada una cosa la volem un cop i un altre.

La seva mort va arribar als 43 anys. No se li va fer autòpsia, així que només podem especular, però la seva vida personal la va marcar profundament. El darrer dels cops, i probablement el més important, fou la mort del seu fill de 14 anys en un desafortunat accident, un any abans.

Acabarem el repàs amb **Vivian Leigh**. Qui no recorda a Scarlett O'Hara d'**Allò que el vent s'endugué** (1939). Però l'actriu fou molt més que aquest personatge. Fou una destacada **Anna Karenina** (1948) i una recordada Blanche DuBois a **Un tramvia anomenat desig** (1951), que li va atorgar el segon Òscar.

L'actriu tampoc s'escapava d'un problema de salut mental, un trastorn bipolar que va condicionar, en part, la seva vida tot i que al final fou una malaltia com la tuberculosi la que ens va deixar sense una gran actriu, quan només comptava 53 anys.

D'aquesta manera arribem al final d'aquesta trista repassada, però pensant-ho bé, potser el títol dels articles no és del tot correcte, ja que aquestes estrelles, malgrat el pas del temps, continuen brillant gràcies a la llum de les seves interpretacions inoblidables. La màgia del cinema, suposo.

El Jordi i la Patrícia, a Sardenya (Itàlia), amb Lo Pedrís.

Les famílies Huguet-Mariné i Calafat-Huguet a l'Atomium de Brussel·les, amb Lo Pedrís.

Aquest estiu Lo Pedrís es va passejar pel riu Amazonas, a Iquitos (Perú).

L'Alba, el Pep i Lo Pedrís, al Campanar de Rupit.

18è Aplec de Sardanes a la Mussara

El segon diumenge de juliol, que enguany ha estat el dia 9, ens vam trobar a la Mussara, en aquest paratge privilegiat, per fer el 18è Aplec de Sardanes.

Un dia esplèndid. Al matí, abans d'iniciar l'Aplec, hi va haver la Missa, que es va fer al pinar. També es van poder fer visites culturals, a l'Església de la Mussara i al Pou de Gel. Aquestes visites van anar a càrrec del Joan Serra.

En finalitzar la primera part de l'Aplec, i just abans de dinar, vam fer el Vermut. Seguidament, una setantena de persones vam participar del dinar que es va servir al Refuge.

La Cobla Reus Jove, com cada any, ens van acompanyar matí i tarda, amb les seves sardanes. Enguany ens van sorprendre, gratament, amb la interpretació de l'arranjament per a cobla que el músic Xavier Ventosa ha fet de la cançó

Visita a l'Església

Visita al Pou de Neu

C. Casal, 3 - 43380 **VILAPLANA** (Baix Camp)

Coti x Coti, del grup The Tyets, que no hi podia faltar. Abans d'acabar la ballada de la tarda, vam fer la rifa del pernil ibèric.

Vam passar un dia magnífic a la Mussara, amb molt bon ambient, ballant sardanes i omplint la contrada d'alegria!

Visca l'Aplec de la Mussara!
Fins a l'any que ve!

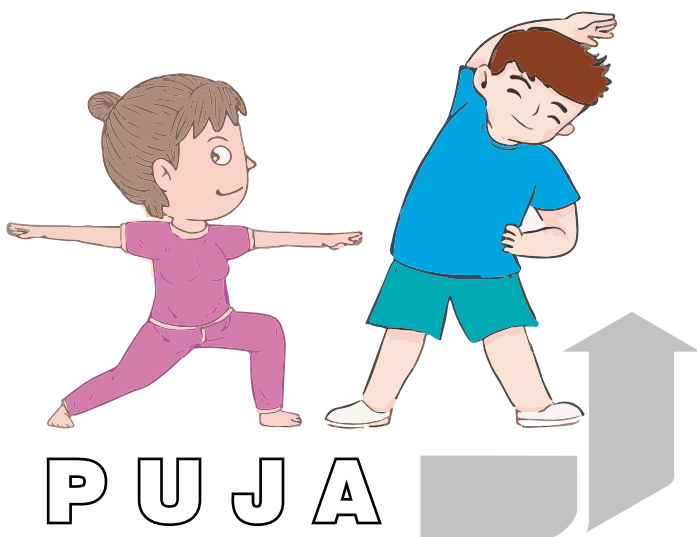
■ ■ ■

AJUNTAMENT

EL PULSÒMETRE

■ *La Redacció*

B A I X A

Les activitats esportives fa anys que es fan al poble, però actualment se n'ofereixen un bon ventall, tots els vesprets.

Els efectes del canvi climàtic ja es noten, amb una sequera important. Per primer cop, el nivell de l'aigua de la bassa del poble ha quedat a mínims.

XV FESTIVAL MUSSART

5 VIATGES i 8 FLORS

■ *Mercè Mariné*

Càmera, periodistes, preguntes...

Un somriure permanent i una mirada atenta: el Pep Magrané, el Magrané pare, observa tot el que passa.

Sentim la veu clara i dolça de la Coia Ballesté. Comença!

Una entrevista viva i juganera i una proposta de la Coia al Joan: escriure amb notes musicals el so del vent que remou els arbres, els crits dels ocells... els silencis plens.

I sí, ho fa! Un paper amb unes notes que passen de mà en mà.

El Joan compositor desgrana Alguns cantos òrfics. Trossets, instruments, moments...

Lluís Castan, Judit Bardole, Miquel Jordà i Jesús Miralles amb un gest precís i solemne inicien el concert.

La vibració i el so natural de les cordes dels quatre instruments llisquen entre els arbres. Es fonen.

La música s'entortolliga amb la natura.

M'agrada tornar a sentir els petits paràgrafs i els xisclets de les cordes i algun misteri que el Joan no ens ha volgut desvetllar.

I en un moment precís -generosa i audaç-, la natura omple el silenci i es barreja amb els instruments. Un ventet perceptible-imperceptible i lleuger engronxa els arbres i els nostres cors.

Música i vent, a parts iguals, compartint pentagrama.

Els músics interpreten. Aixequen la mirada.

Un gest precís i solemne ens fa entendre que s'ha acabat.

Inoblidable.

Breu silenci.

Aplaudiments.

Ens esperava un bosquet curiosament verd i silenciós.
La veu timbrada i els ulls inquiets del Joan Magrané:
— Confio en els arbres- diu.

Rialles de gent jove col·locant cadires. Simetries.

El quartet baixa del cotxe. Murmurs i abraçades.

Instruments i olors d'herbes boscanes.

La Coia somriu i eixampla els cors.

El públic arriba a glopades.

Els Gerhard i el Joan.

Afinen instruments.

Ens apropem amb les cadires als músics.

Tanquem els semicercles i dibuixem asimetries.

Magnífic i -és clar-, efímer!
 Bell -quasi dolorós-, de tan bonic!
 Gràcies, Coia Ballesté Brumós!
 Gràcies, Joan Magrané!
 Gràcies, Lluís, Judit, Miquel i Jesús!
 Gràcies, Quartet Gerhard!
 — Tothom hauria de tenir l'oportunitat d'explicar un conte davant del seu poble-.

Diuen estudioses, estudiosos i entesos en el tema, que la comunicació és com una dansa. El llenguatge no verbal és ple de micro moviments imperceptibles a simple vista, emesos pel parlant i rebuts per l'oient. I en l'escolta, de l'oient al parlant. No només les paraules són les que ens uneixen en aquest intercanvi. Sorgeix, també, un mateix ritme, subtil i compartit: Una dansa invisible.

Ursula K. Le Guin diu: -explicar és escoltar-.

Explicar un conte al teu poble és, doncs, ballar plegats.

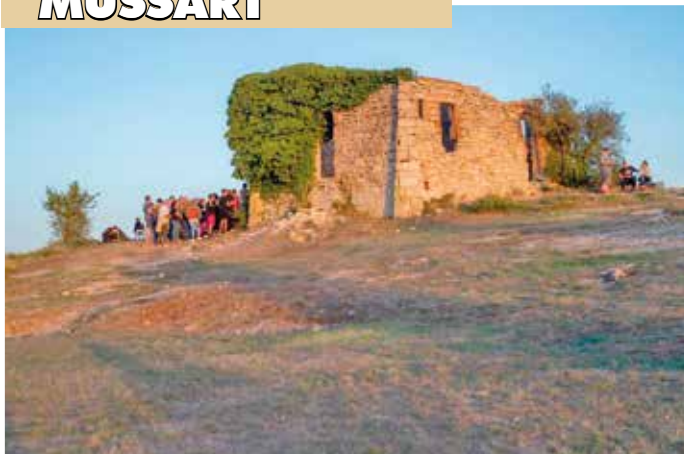
Respirar alhora.

Amb aquesta idea van ser convidats els cinc intèrprets. La sorpresa inicial de ser convidades va quedar enrere aviat. No eren a primera fila esperant ser tretes a ballar. Aquest era el repte que van assumir amb tanta il·lusió!

MUSSART

Viatjar al poble de vidre, al poble de les dones teixidores, al poble de les nenes perdudes, al poble de les dones abandonades, al poble de la bruixeria... és viatjar al nostre poble.

Algun trosset de mirall trencat ens reflecteix a nosaltres.

El llenguatge metafòric és engolit àvidament pel cervell. Són contes que inquieten, desvetllen, qüestionen.

Rodoreda no és complaent.

Interpretar és estar disposats a mostrar la nostra vulnerabili-

MUSSART

tat per poder arribar a l'altre.

Gràcies, Isabel Salvat!

Gràcies, Carme Martí!

Gràcies, Judit Abelló!

Gràcies, Jordi Mateu!

Gràcies, Sílvia Chaparro!

A totes, per la vostra generositat, per la vostra il·lusió i per haver acceptat el repte!

Pintar un text. Pintar les paraules.

La flor màgica, la flor sense nom, la flor ballarina, la flor morta, la flor negra, la flor tendra, la flor vermella i la flor fantasma.

Llegir les flors de la Mercè Rodoreda és un aldarull pel nostre cervell. La imaginació desbordada: les paraules, els ritmes, els colors i les formes...

Escotar-les és com desfullar flors un dia de vent: volen pètals i paraules.

Per aturar-les, set pintores i pintors van dibuixar olors, colors i formes, cadascú el seu quadre. Sinestèsies. Esborrant amb una goma ben grossa els límits entre la literatura i la pintura.

Com focs d'artifici cada vegada que s'alçava la tela i es mostrava el quadre.

Els -Oooooohs!- del públic.

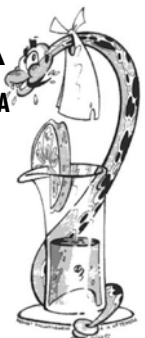
Les pintores i pintors somreien al costat del quadre.

Feia dies que havien assumit el repte de transformar els mots *rodoredians* en pinzellades.

En la solitud, a casa, van fer màgia convertint l'intangible en palpable, l'efímer en perdurable.

Les Brases
 de Ca l'Olla
 restaurant
 Passeig de la Mussara, 8 - 43380 VILAPLANA
 lesbrasesdecalolla@gmail.com
 F-Les Brases de ca l'Olla
 Tels: 977 782 862 - 661 793 565

FARMÀCIA
 M. TERESA HUGUET VILELLA

 Sant Isidre, 7
 43380 VILAPLANA
 Tel. 977 815 379
 thuguet@coft.cat

Cal Còbit
 CASA RURAL - VILAPLANA
 Carrer Major, 30 - Tel. 693 058 936
 info@calcobit.com - www.calcobit.com

Ben amunt, al costat de la cinglera, l'Anna pinta en directe la flor negra.

El silenci i la mirada.

Gràcies, Xavier Huguet!

Gràcies, Nati Toral!

Gràcies, Helena Vilanova!

Gràcies, Josep Mariné!

Gràcies, Anna Mateu!

Gràcies, Dolça Mugico!

Gràcies, Adela Blasi!

El sol s'anava ponent, el vent bufava viu i fresc.

Darreres paraules per acomiadar la primera part de la nit.

El murmuri de la gent baixant de les Airasses...

No vaig poder assistir al concert de l'Anna Andreu (se'm va girar feina!). M'han dit veus amigues que va arrodonir aquella magnífica nit.

La força de la seva jove veu dolça. El seu gest precís.

La valentia de saber mirar endintre.

La cura en escollir les paraules i el moment.

La cadència, la respiració, el sospir...

Gràcies, Anna Andreu!

Gràcies a l'home que sap fer-se invisible per captar moments irrepetibles.

Generós, discret, silenciós, sempre atent, sempre disponible.

Gràcies, per la teva sensibilitat!

Gràcies, Jordi Sánchez!

Gràcies a les noies i als nois que van acompanyar els grups itinerants d'un poble a un altre. Per moure 150 persones calia mà esquerra i caràcter. I en van tenir.

Gràcies, Marta, Roger, Jofre, Marc, Martí, Paula, Maria...

Gràcies a les noies i als nois del Camp de treball per col·laborar.

Finalment, gràcies a l'Àlvar, regidor de cultura, i al Josep, alcalde.

Vaig rebre amb molta il·lusió la proposta de dirigir aquesta 15a edició del MUSSART. Gràcies per la vostra confiança!

Gràcies a tot l'equip de l'Ajuntament: Judit, Mireia, Magda, Marc i Doro per la il·lusió abocada, pel treball, per resoldre imprevistos i pel vostre entusiasme!

Un any més hem viatjat a l'inspirador poble de la Mussara.

instal art

· Disseny, fabricació i
· muntatge de **rètols**.
· Impressió digital,
· vinils per a **vehicles**,
· **envans, mampares** i
· **mobles d'oficina**

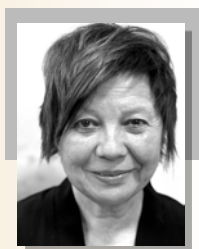
☎ 977 76 62 89 / 619 22 66 20

📍 Pol. Ind. La Drecera C/ de l'Energia, 3
La Selva del Camp, 43470

✉ Instalart.laselva@gmail.com

🌐 www.instalart.es

📱 @instalart.laselva

Magda Montlleó Llauredó,

Regidora de Benestar Social i
Gent Gran

Aquest estiu, i per tercer any consecutiu, a la Planeta, hem tornat a fer les sessions de moviment i estiraments, que anomenem “La Tercera joventut s’activa”, per a les persones de més de 65 anys.

L’activitat és gratuïta pels participants i està coordinada i impartida pel Consell Esportiu del Baix Camp. Hem fet 4 sessions, del 7 de juliol al 4 d’agost, els divendres de 7 a 8 de la tarda. La monitora ha estat l’Ingrid Braña, que ens ha motivat i animat de valent. Enguany l’activitat ha estat organitzada pel Club Excursionisme Vilaplana, amb el suport de la Diputació i de l’Ajuntament.

S’hi van inscriure 23 persones (11 de les quals, van assistir a les 4 sessions/ 4 persones van participar a 3 sessions/ 5 persones, a 2/ i 3 persones, a 1). La mit-

La Tercera Joventut s’activa

jana global de participació en l’activitat va ser d’un 76%.

L’última sessió va ser enregistrada per TV Reus, i va ser una gran motivació per tots els assistents.

La valoració que en van fer els usuaris fou molt positiva i vist l’èxit de l’activitat, esperem repetir-la i millorar-la en pròximes edicions. Estem pendents de poder organitzar activitats similars al llarg de l’any.

Des de la regidoria de Benestar Social i Gent Gran volem donar les gràcies a totes les persones participants, per la bona predisposició que han manifestat.

La Tercera Joventut s’activa... i s’activarà!

Campionat de Natació

El diumenge 13 d'agost, la piscina del Casal Vilaplanenc va revivir una jornada d'aquelles que feia molts anys que no es veia. I és que tradicionalment, el 15 d'agost se celebrava, a la piscina del Casal, el campionat de Natació.

Aquest any, la Comissió de Festes es va proposar recuperar aquest esdeveniment i amb la col·laboració del Casal Vilaplanenc, el Consell Esportiu del Baix Camp i l'Ajuntament de Vilaplana.

El 13 d'agost de 2023, les sureres van tornar a delimitar els sis carrils per on els participants nedarien els 25 o els 50 metres, en funció de la categoria. Hi van participar una cinquantena de persones.

Els participants es van emportar una medalla, gentilesa del Consell Esportiu del Baix Camp, que també va col·laborar amb la figura de l'àrbitre del campionat.

Els més petits també es van endur unes ulleres de natació i pilotes de platja. En les categories superiors, els guanyadors van tenir de premi, uns auriculars sense fils i els més grans, una espatlla de pernil. Els premis van ser gentilesa del Casal Vilaplanenc i de l'Ajuntament de Vilaplana.

Entre tots els participants es van sortejar dos vals de vermut (patates i refresc), gentilesa del Bar del Casal Vilaplanenc.

Gràcies a totes les persones per participar i fins a l'any que ve!

CLASSIFICACIÓ CAMPIONAT DE NATACIÓ

Categoria 2018-2019

1. Miquel Pellicé
2. Aniol Duran

Categoria 2013-2014

1. Romeu Tur	4. Maria Tost
2. Ivette Sanchez	5. Ona Tost
3. Biel Vallet	6. Jofre Pellicé
4. Maria Tost	

Categoria 2006-2010 Femení

1. Núria Virgili
2. Júlia Téllez
3. Michaela Franyi

Categoria 1990-2000 Femení

1. Aina Juanpere	3. Clara Balsells
2. Alba Àvila	4. Soraya Àvila

Categoria Màster Femení

1. Noemí Aymamí	4. Judit Aixalà
2. Dolors Sentís	5. Marta Carcellé
3. Txell Creixell	

Categoria 2015-2017

1. Arlet Cardozo
2. Gala Melnikova
3. Guim Duran

Categoria 2011

1. Josep Tost
2. Estel Matallana
3. Aleix Tost
4. Paula Olesti

Categoria 2007-2010 Masculí

1. Jofre Anguera	4. Martí Mestre
2. Roger Mariné	5. Marc Sintas
3. Leo Aymamí	

Categoria 1990-2000 Masculí

1. Èric Anguera	3. Gerard Virgili
2. Adrià Casanova	

Categoria Màster Masculí

1. Edgar Bonet	4. Josep Tost
2. Dani Duran	5. Abel Escibà
3. Joaquim Gisbert	6. Andreu Olesti

SUBMINISTRAMENT DE PAPELERIA
MATERIAL D'OFICINA E INFORMÀTICA

C/ Cornudella del Montsant, 39
Pol. I. Agro Reus 43206 REUS
Telèfon 902 023 390 - 977 327 350 Fax 977 124 014
comandes@cr4.cat - www.cr4.cat

Dietètiques Cabré, C.B.

ALIMENTS NATURALS I DE RÈGIM
HERBORISTERIA

CONSULTA NATURISTA

C/ dels Jurats, 19 - 43205 REUS
Tel. 977 31 52 55

■ *Magda Montlleó Llauredó*

Mulla't per l'Esclerosi múltiple

(16 de juliol de 2023)

Diumenge al matí, de les 11 a les 2 del migdia, a la piscina del Casal es va fer l'activitat del **Mulla't per l'Esclerosi múltiple**. Hi va haver els inflables, com cada any, i la Paradeta del marxandatge. La recaptació va ser de **444 €**.

Moltes gràcies per la solidaritat.

Donació de Sang

(27 de juliol de 2023)

Enguany, a la Campanya d'estiu, hem fet un rècord de donacions. Es va

fer al Consultori mèdic, el dijous, de 5 a 9 de la tarda.

Es van inscriure **54** persones per fer la **Donació de Sang** (5 persones van ser nous donants), i 2 persones van quedar excloses per diversos motius. És a dir que van donar sang **47 persones i 1 persona es va fer donant de medul·la**.

Moltes gràcies per la solidaritat.

Lliga contra el Càncer

(29 de juliol de 2023)

El dissabte, 29 de juliol, vam muntar la Paradeta a la vorera del Casal, tant al matí com a la tarda, amb marxandatge de la Lliga i amb les polseres per col·laborar i participar en l'activitat de l'Aquadance, que es va fer el mateix dia, a les 12 del migdia. Va anar a càrrec de la monitora Ingrid Braña, que li hem de donar les gràcies perquè hi va col·laborar desinteressadament.

Enguany, la Lliga ens va deixar una carpa, que ens va anar molt bé per a protegir-nos del sol. La Paradeta va estar animada durant tot el dia i vam acabar tot el material que teníem exposat.

Entre la Paradeta, les sessions d'Aquadance, les aportacions de particulars i la venda d'un talonari de Loteria, es van recaptar **602,10 €**.

(Al mes de maig, a la Fira de Sant Isidre, vam posar una paradeta de *Posa't la Gorra* (Càncer infantil). Entre el marxandatge i les gorres vam recollir **313,00 €**)

Moltes gràcies a les persones que van estar a les Paradetes i a totes les persones que van col·laborar.

Vilaplana, gràcies per la solidaritat!!!

■■■

Torna l'edició d'estiu de Camí de formiga a la Plaça de la Riba

El passat 15 de juliol, la plaça de la Riba va ser testimoni d'una nova edició de Camí de formiga, un cicle que vol unir cultura de proximitat i paisatge.

La vetllada artística i cultural que va reunir més de 250 persones en aquest remodelat espai del poble que té com a teló de fons la Mussara, va iniciar-se amb una instructiva interpretació del paisatge a càrrec del geògraf Joan Serra, que va descriure els indrets i la toponímia de la zona.

Seguidament, l'arpista Mar Satorras i la rapsoda Antònia Farré van fusonar poesia i música en un recital inèdit.

La dansa també va tenir el seu moment destacat, amb una esplèndida actuació de Maria Clara Mora, que va captivar i emocionar el públic.

Per posar el punt final a la primera part de la vetllada, la recentment creada companyia Teia Teatre va oferir un petit tast de l'espectacle "Mar i Cel", que té previst estrenar a finals d'any.

Un cop finalitzada aquesta primera part, la música va continuar omplint la plaça amb la cantant Lia Sampai i el guitarrista Adrià Pagès, que van presentar el seu treball "Amagatalls de llum" i van avançar algunes peces del que serà el seu tercer disc, "Un delta fràgil", que promet ser profundament emotiu i reflexiu. Aquest concert es va dur a terme dins del cicle "Vilaplana Viu la Música", una iniciativa organitzada per l'Ajuntament de Vilaplana amb el suport de la Diputació de Tarragona.

La vetllada va arribar al final amb un picnic musical en el qual més de dues-centes persones van compartir el sopar i van gaudir de la nit d'estiu amb la delicada selecció musical del DJ Pau DeBanyoles.

En resum, un nou Camí de formiga que va ser una celebració de la riquesa de l'expressió artística local i un autèntic regal per als sentits.

CINEMA A LA FRESCA

Els mesos de juliol i agost, al vespre-nit, i en dijous, hem pogut veure cinema.

Lo Pedrís van preparar 4 projeccions. Es va iniciar el cicle amb la primera pel·lícula de la saga d'Indiana Jones, "A la recerca de l'arca perduda". La segona fou "WALL-E", pel públic infantil. La tercera, "Mamma Mia", havent de traslladar la projecció sota cobert perquè va ploure. I finalment, els "Curts a la Fresca"; vuit històries curtes de temàtiques ben diverses que van fer passar una bona estona.

Els Fridays Vilaplana, van passar dues projeccions, "Un lugar en el mundo" i "Insostenible", amb un posterior debat, per part dels assistents, sobre el futur de la cooperativa agrícola, en la primera i sobre la gestió de la gran quantitat de residus que es generen, en la segona.

ESCACS A LA FRESCA

La setmana de la Mare de Déu d'agost, com l'any passat, vam fer les sessions d'Escacs a la Fresca als 4 pobles.

A Vilaplana, ho vam fer el dijous, 17 d'agost, a la terrassa del Casal, de 7 a 9 del vespre. Vam passar una bona estona jugant a escacs.

**AUTOESCOLA
LA SELVA**

LA TEVA AUTOESCOLA AL COSTAT DE CASA

Av. Puig i Ferrer, 29 - Baixos
43470 - LA SELVA DEL CAMP (Tarragona)

977 844 154

aelaselva@gmail.com

**REALE
ASSEGURANCES**

Agència Reale Selva del Camp

Av. Puig i Ferrer, 29 - Baixos
43470 - LA SELVA DEL CAMP (Tarragona)

977 844 154 // 630 655 077

arselvadelcamp@reale.es

CICLE CONTES REFRESCANTS

TALLER FRESQUETS SALUDABLES

Dijous 31 d'agost a la tarda, a la Casa de Cultura, va tenir lloc el taller Fresquets saludables, on la nutricionista Núria Taltavull va elaborar diferents sopes fredes i gelats, amb ingredients de temporada. El taller va servir per descobrir i tastar noves receptes senzilles i saludables, ideals per a combatre la calor.

Aquest estiu, del 6 de juliol al 24 d'agost, hem pogut gaudir, els dijous a la tarda, d'una hora plena d'històries, cançons i contes diversos amb la Roser Bonet. Aquesta activitat, dirigida a infants i a les seves famílies, ha tingut lloc a la Casa de Cultura, amb molt bona acollida.

Les sessions combinen contes narrats, cançons i jocs, amb l'acompanyament de la Roser per mirar, regirar i llegir contes en família.

Sopar d'Aniversari de la Quinta del 63

Aquest estiu, la Quinta del 1963 han estat de celebració, ja que enguany fan 60 anys!

Per molts anys i moltes felicitats!

Per celebrar-ho van fer un sopar, el divendres, dia 1 de setembre.

A peu dret, darrere i d'esquerra a dreta:

Francesca Bonet, Artur Àvila, Magda Mariné, M. Teresa Llauredó, Brigit Garcia, Salvador Juanpere, Montse Mestre i Jordi Mariné.

Darrere d'ells, i a la banda dreta:

Jaume Bigorra, Àngel Díaz i Albert Aragonès.

Assegudes a taula, d'esquerra a dreta:

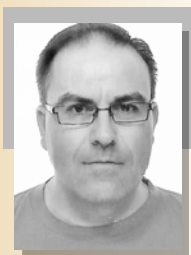
Magda Llambias, Teresa M. Castellnou, Antònia Farré, Mei Salvat i Oriol Mestre.

No són a la foto: Mercè Mariné, Pere Mariné i Víctor Anguera.

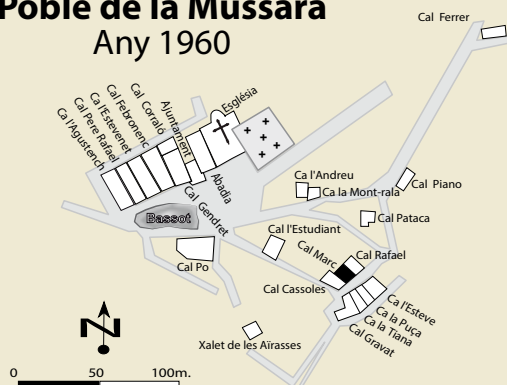
Foto: Tat Torruella

MASOS I CASES DEL TERME DE LA MUSSARA

■ *Joan Serra Ferré*

Poble de la Mussara Any 1960

CAL MARC

SITUACIÓ

Casa situada entre cal Cassoles i cal Rafael. Davant hi ha les cases de la Promontòria. Es troba a tocar del camí de les Grases.

ESTAT I HISTÒRIA DE LA CASA

Com la resta de cases del poble, està totalment enrunada. La casa constava de planta baixa més un pis superior. Tot i que segurament tenia molts més anys, la primera referència de la casa data de 1891, quan hi nasqué Petra Juanpere Olivé (Registre Civil).

PROCÉS D'ABANDÓ

Segons A. Manent (2003), a la casa no hi havia record d'haver-hi vist viure mai ningú, servia de magatzem o corral, s'ha de tenir en compte que Manent recollí la informació de fonts orals l'any 1981. Gràcies al Registre Civil sabem que el 1898 estava habitada, ja que hi morí Marc Juanpere Altès. La casa era dels propietaris del

Mas del Canet i és de suposar que la persona que li donà nom hi passava temporades o s'hi instal·là amb la seva família, ja que tots els registres on apareix el seu nom, entre 1891 i 1898, el situen en aquesta casa i no en el mas.

L'any 1920 la casa era propietat de Francisca Estivill Ferrer.

NAIXEMENTS

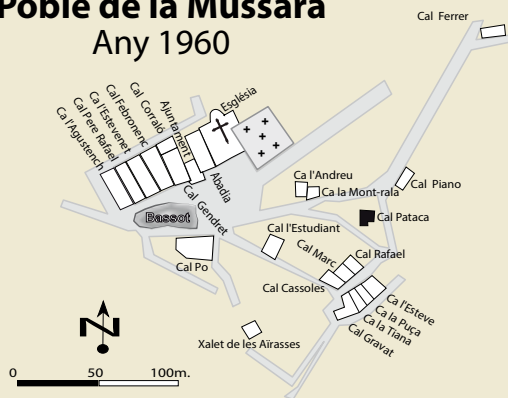
Any	Sexe	Nom de la criatura
1891	D	Petra Juanpere Olivé
1894	H	Josep Juanpere Olivé

Font. Registre Civil de la Mussara, Ajuntament de Vilaplana
Elaborat: Joan Serra Ferré (2015)

Poble de la Mussara

Any 1960

LA MUSSARA

CAL PATACA

SITUACIÓ

Casa aïllada al damunt del camí de les Tosques. És molt propera a cal Piano.

ESTAT I HISTÒRIA DE LA CASA

Com la resta de cases del poble, està totalment enrunada. Segons fotografies antigues, la casa constava de planta baixa més un pis superior. Tot i que segurament tenia molts més anys, la primera referència de la casa data de 1946, quan hi morí Maria Estivill Fernández (Registre Civil).

PROCÉS D'ABANDÓ

Segons A. Manent (2003), la casa quedà totalment abandonada el 1955, quan la família d'Esteve Estivill Rius (Esteve Cintet) marxà cap a Reus.

Esteve Estivill era el propietari del Mas de la Patinya.

La casa era de propietat.

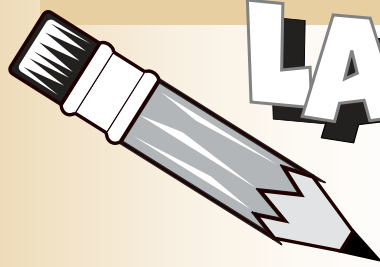
NAIXEMENTS

Any	Sexe	Nom de la criatura
1947	D	Carme Estivilll Fernandez
1947	H	Joaquim Estivilll Fernandez

Font. Registre Civil de la Mussara, Ajuntament de Vilaplana
Elaborat: Joan Serra Ferré (2015)

Flaquer i Gil, Rossend (març de 1926). Arxiu CEC

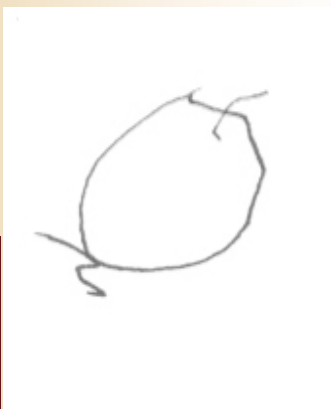
LA FRESA

Dibuixem

L'AVELLANA

Infantil 3

■ CORALL

■ GERARD

■ YOSEF

Infantil 4

■ ABRIL

■ ARC

■ MIQUEL

■ NURA

■ OLIVER

Infantil 5

■ ABRIL

■ ANIOL

■ FALCÓ

■ JANA

1r

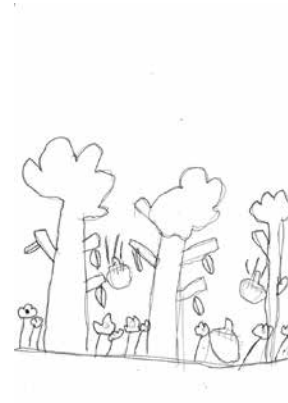
■ MIQUEL

■ BLAI

■ ETNA

■ LLUC

2n

■ MARTÍ

■ GUIM

■ INÉS

■ JORDÀ

■ MOHAMED

■ NUA

■ SAMUEL

■ ARLET

■ BERTA

■ BRUNA

■ MONTSANT

■ YU'A

4t

■ ADAM

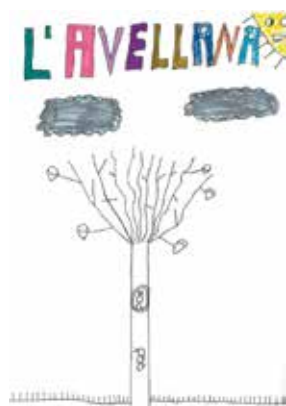
■ ÀGER

■ JOFRE

■ JULIA

■ ONA

■ ROC

■ TIAN

■ MAKSIM

■ HOU-DA

■ PEP

■ RAI

■ EÇKWE

5è

■ IRIS

■ LAIA

■ MARC

■ SORAYA

6è

Camp de Treball “Mussacamp”, a Vilaplana

El dilluns, 24 de juliol, es va començar la 4a edició del Camp de Treball organitzat per la Generalitat de Catalunya i gestionat per la Cooperativa de lleure Quàlia, especialitzada en l'àmbit del lleure i l'educació, amb una durada de quinze dies.

És a dir que, fins al 7 d'agost, 15 joves d'entre 14 i 17 anys, procedents d'arreu de Catalunya han descobert l'entorn rural i han dut a terme tasques comunitàries al voltant de la Font de les Creus, per a desbrossar i arranjar el camí del reg de la bassa de la Vila en co-

ordinació amb l'entitat local *Recuperem el Patrimoni*.

També han fet tasques a la Mussara, al Pou de Gel i han col·laborat amb els organitzadors del Festival Mus-sart, que va tenir lloc el dissabte, dia 5 d'agost.

A banda de la tasca comunitària, els joves han realitzat diversos tallers d'interès sobre diversitat i salut mental, vida saludable i nutrició, gènere i economia social i solidària. Han fet activitats i sortides de lleure, han conegut l'*Hípica la Mussara*, han visitat el *Taller Baix Camp*

de Reus i els seus serveis. I també han descobert l'entorn natural de les Tosques, els gorgs de la Febró...

Els joves i els monitors s'han allotjat a les instal·lacions municipals de l'Escola Cingle Roig de Vilaplana.

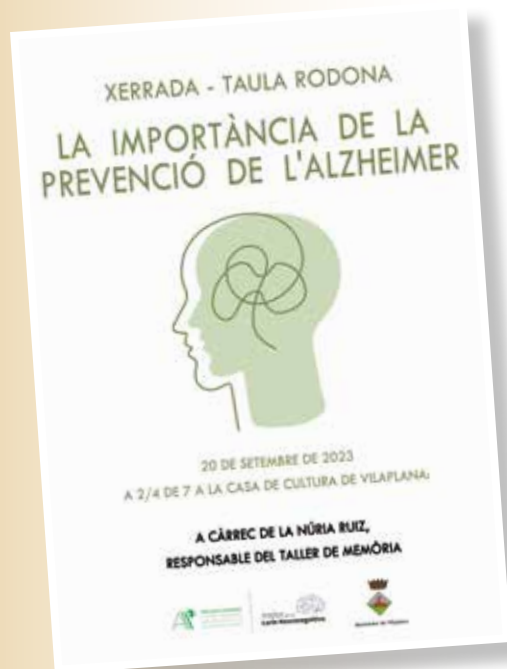
Visita institucional al Camp de Treball

El dilluns, 31 de juliol, la directora general de l'Agència Catalana de la Joventut, Laia Girós, ha visitat els Joves que participen del Camp de Treball que s'ha fet a Vilaplana. A la visita, l'han acompanyat la directora dels Serveis Territorials de Joventut, Carmina Blay i el delegat del Govern al Camp de Tarragona, Àngel Xifré.

Per part de l'Ajuntament de Vilaplana han assistit a la visita, l'alcalde, Josep Bigorra, la tinent d'alcalde, Judit Vall, i el regidor d'Obres i Serveis, Teodor Tost. També han acompanyat la visita, els responsables de Quàlia, entitat gestora del Camp de Treball.

L'Alzheimer

Dins la setmana del Dia Mundial de l'Alzheimer, l'Ajuntament de Vilaplana, el dimecres, dia 20 de setembre, va organitzar una Xerrada - Taula rodona de divulgació sobre *La importància de la prevenció de l'Alzheimer*, a càrrec de la Núria Ruiz, responsable del taller d'estimulació cognitiva que es realitza a Vilaplana dos cops per setmana per part de l'Associació d'Alzheimer i Altres Trastorns Neurocognitius de Reus i Baix Camp.

A més a més, el dijous, dia 21, es va penjar el llaç verd i es va il·luminar la façana de l'Ajuntament de Vilaplana de color verd per conscienciar sobre aquesta malaltia que afecta a milions de persones a tot el món. L'Alzheimer no tan sols impacta als que el pateixen, sinó també a les seves famílies i cuidadors i, per extensió, al conjunt de la societat. El color verd és símbol d'esperança i solidaritat en la lluita contra l'Alzheimer.

L'Ajuntament de Vilaplana es va adherir l'any 2018 com a *Municipi Solidari amb l'Alzheimer*, un gest pioner que recolza la sensibilització i conscienciació al voltant de la malaltia de l'Alzheimer.

L'Associació d'Alzheimer i Altres Trastorns Neurocognitius de Reus i el Baix Camp ha fet públic el següent comunicat coincidint amb el 21 de setembre:

El dia 21 de setembre se celebra el Dia Mundial de l'Alzheimer. L'Associació d'Alzheimer i Altres Trastorns Neurocognitius de Reus i el Baix Camp uneix els seus

esforços amb la comunitat per fer augmentar la sensibilitat i la conscienciació sobre una malaltia que afecta no només els qui la pateixen, sinó també les seves famílies, amistats i cuidadores i cuidadors.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) reconeix la demència com una prioritat de salut pública. El maig del 2017, l'Assemblea Mundial de la Salut va aprovar el Pla d'acció mundial sobre la resposta de salut pública a la demència 2017-2025. La demència, segons dades de 2019, va tenir un cost per a les economies de tot el món d'1,3 bilions de dòlars. Aproximadament el 50% d'aquesta xifra és atribuïble a l'atenció que proporcionen persones cuidadores informals, que, de mitjana, dediquen unes cinc hores diàries a tasques d'atenció i supervisió.

La demència és el resultat de diverses afeccions que comprometen el cervell. La malaltia d'Alzheimer és la forma més comuna de demència i pot representar entre un 60% i un 70% de tots els casos.

Segons la Confederació Espanyola d'Associacions de Familiars de Persones amb Alzheimer i Altres Demències (CEAFA), a Espanya, s'estima que al voltant d'1,2 milions de persones estan afectades per la malaltia d'Alzheimer o altres tipus de demència i més de 4,5 milions de persones estan involucrades en la seva cura i suport.

La demència és, en l'actualitat, la setena causa de defunció i una de les principals causes de discapacitat i dependència entre la gent gran a tot el món.

La demència afecta de manera desproporcionada les dones, tant directament com indirectament. En aquest sentit, les dones tenen major risc i uns índexs d'incidència més alts, en part degut a una major esperança de vida, però també són les responsables del 70% de les hores de cures que reben les persones que viuen amb demència.

En aquest sentit, la nostra Associació enguany celebra el seu **25è aniversari**. Durant aquests anys s'ha treballat

incansablement per ser un far de suport al nostre territori i és el nostre propòsit continuar fent-ho. Els nostres esforços se centren a proporcionar atenció de qualitat, amb programes de suport integrals i finalistes, i recursos informatius que permetin a les persones afectades i les seves famílies afrontar aquesta malaltia amb més informació, assessorament i suport, amb més ajudes i intervencions no farmacològiques que contribueixen a dignificar les persones i a millorar la seva qualitat de vida, amb la qual cosa es garanteixen els drets fonamentals del nostre col·lectiu.

Volem unir-nos a les mesures proposades per l'OMS i la CEAFA per aconseguir un model integral que millori la qualitat de vida del col·lectiu. Les mesures són:

1. La demència com a prioritat de salut pública
2. Sensibilització sobre la demència i creació d'una societat que tingui una actitud inclusiva cap a aquesta malaltia
3. Reducció del risc de demència
4. Diagnòstic, tractament i atenció
5. Sistemes d'informació sobre la demència
6. Suport a les cuidadores i als cuidadors
7. Investigació i innovació

No podem subestimar l'impacte que aquestes malalties tenen per a les famílies i per a la societat en general. Aquestes xifres reflecteixen la importància de la nostra tasca per sensibilitzar, crear consciència i mobilitzar recursos. En aquest sentit, la CEAFA aquest any sota el lema "Integrant la inno-

vació" cerca aportar i rebre coneixements que serveixin per adaptar-los i implantar-los a serveis especialitzats en l'atenció integral de les persones amb Alzheimer i altres demències.

Els desafiaments que afrontem són grans, però també ho són la nostra determinació i la nostra capacitat de fer una diferència positiva. Continuarem treballant sense descans per ser un suport fonamental al territori del Camp de Tarragona.

Les xifres i les dades que hem compartit ens recorden la importància de la nostra activitat i la necessitat d'abordar aquestes qüestions amb compassió i determinació. Cada esforç, cada pas que prenem en aquest camí, contribueix a la millora de la qualitat de vida de les persones afectades i al benestar de les seves famílies cuidadores.

Esperem que la programació d'activitats 2023 siguin un pas endavant cap a una societat més informada, inclusiva i solidària enfront de la malaltia d'Alzheimer i altres trastorns neurocognitius.

CALA PEIRONA

RESTAURANT

Carrer d'Àngel Guimerà, 1 - Telèfon 977 81 51 71
43380 VILAPLANA

BENZINERA*AUTORENTAT
O

CARBURANTS VILAPLANA

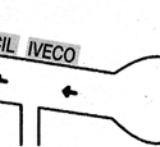
DISTRIBUCIÓ A DOMICILI DE GASOILS

Comandes: ☎ 977 328 417

Tot tipus d'articles pel seu vehicle - Obert 24 h

Els trastorns mentals en la vellesa

■ *Lidia Lafarga*

Màster en Neuropsicologia Clínica
Gerontòloga Social / Treballadora Social
Docent

Hi ha una mena de llista de prioritats imaginària que ens fa anteposar unes coses per davant d'unes altres. Donem prioritat a la salut, però en què pensem quan parlem de salut? Ens preocupem en gran mesura de la salut física, sense adonar-nos que de vegades deixem en un segon pla la salut mental. En la setmana de la Salut mental, cal posar de manifest la importància de la salut mental de les nostres persones grans, i més, tenint en consideració que en la societat actual, sobretot en països desenvolupats, degut a diversos factors, s'afavoreix que cada vegada vagin en augment diversos tipus de trastorns.

La salut mental inclou una àmplia gamma d'activitats directament o indirectament relacionades amb el component de benestar mental. L'OMS defineix la salut mental com un estat de benestar en el qual l'individu s'adona de les pròpies aptituds, pot afrontar les pressions normals de la vida, pot treballar productivament i fructíferament i és capaç de fer-ne una contribució a la seva comunitat (OMS, 2001). Segons l'informe generat per l'OMS (2001), el 2.020 els trastorns mentals passaran a ser la segona causa de morbiditat a escala mundial i en l'actualitat una de cada quatre persones pateix de patiment mental en alguna etapa de la vida. La salut mental constitueix una àmplia gamma d'activitats directament o indirectament relacionades amb el component de benestar mental.

Cal destacar que entre les diferents

malalties que es produeixen en la vellesa, la més reiterativa sol ser la depressió. Aquesta es caracteritza per esdevenir una malaltia crònica o recurrent que té conseqüències negatives importants tant per la seva elevada prevalença com pels seus efectes per a la salut. Aquesta malaltia és la principal causa de patiment de la persona gran i de la considerable disminució de la qualitat de vida. En cap altra etapa de la vida, com ho és l'edat geriàtrica, es combinen tant els aspectes físics, psíquics i socials, provocant disminució o abandó del treball, canvis en l'àmbit social i econòmic, sumat a les progressives pèrdues de familiars i amics, amb la disminució de la possibilitat d'establir noves relacions socials. *La responsabilitat afectiva és una cosa que depèn de tota la societat.*

Finalment, remarquem que, amb els coneixements actuals no podem conformar-nos a assolir el diagnòstic precoç dels trastorns mentals i fer-ne el correcte tractament. Hem de situar el repte a conèixer quins són els factors que influeixen en el seu desenvolupament i evitar que es produeixi, és a dir, actuar al camp de la PREVENCIÓ. Tanmateix, acompanyar a les persones grans, als seus familiars i entorn més proper facilitant les eines necessàries tant amb la cura com l'acompanyament diari amb la dignitat que es mereixen.

**SENSE SALUT MENTAL NO HI HA VIDA.
SENSE VIDA NO HI HA FUTUR.**

10 d'octubre, Dia Mundial de la Salut Mental

Aquesta commemoració, promoguda per la Federació Mundial de la Salut Mental, va néixer l'any 1992 per equiparar la salut mental amb la salut física. Els seus objectius són sensibilitzar la societat sobre els trastorns mentals, lluitar contra l'estigmatització que pateixen les persones afectades i impulsar iniciatives que en millorin l'atenció.

La salut mental i el benestar emocional és un concepte ampli relacionat amb la manera com ens sentim, pensem o actuem en el nostre dia a dia. Es pot definir com un estat d'equilibri i benestar en què una persona és conscient de les seves capacitats i pot desenvolupar les seves habilitats cognitives i emocionals, viure en societat i satisfer adequadament les demandes de la vida quotidiana. Així, la salut mental és la base per al benestar i el funcionament efectiu de les persones i de les comunitats i esdevé un aspecte indissociable del concepte de salut: no es pot tenir un bon estat de salut sense una bona salut mental.

Mercedes-Benz
The best or nothing.

AUTOLICA

Concessionari Oficial Mercedes-Benz

Nacional 340, km 248, TARRAGONA. Tel.: 97 755 42 86. Pol. Ind. Estació de Mercaderies, Parcel·la 1, L'ALDEA. Tel.: 97 745 18 38.

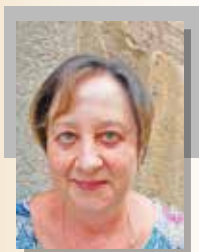
Recasens i Mercadé 13, Pol. Agro-Reus, REUS. Tel.: 97 732 60 20.

■ info@autolicatarragona.es. www.tarragonaaautolica.mercedes-benz.es

Receptes de les àvies de Vilaplana

■ *Núria Pujals Cabré*

Manoli Escribano

PANELLETS

Per aquest número de la revista, pròxim a la festivitat de Tot Sants, compartim la recepta dels panellets de la Manoli Escribano. Esperem que us animeu a fer-la a casa.

Ingredients:

- Ametlla mòlta 1 kg
- Sucre 700 g
- Moniato o Patata Mida mitjana o gran
- Ous 3 rovells i 1 ou sencer
- Ratlladura de dues llimones
- Essència de vainilla (opcional)
- Farina d'arròs (opcional)

Recepta:

Es barregen les ametlles, el sucre, el moniato o la patata trinxada, els ous i la ratlladura de la llimona fins que el sucre quasi no es noti i la pasta quedi ben uniforme. Si queda massa seca, hi podem afegir un rovell.

La pasta es deixa reposar a la nevera d'un dia per l'altre.

Engueguem el forn per tal que agafi temperatura. Ens posem la farina d'arròs a les mans, perquè no s'enganxi la pasta, i fem boletes que anirem col·locant a la plàtera que anirà al forn i enforem.

Si es vol, abans de posar-los al forn es poden ensucrar.

Es couen poc temps, fins que es veu que estan una mica daurats.

Bon profit!

**ASSOCIACIÓ
DE JUBILATS I
PENSIONISTES
DE VILAPLANA**

C. del Casal, 3

pintura decorativa

**Alvar Juanpere
Olivé**

Sant Tomàs, 60 - Tel. 977 34 29 85 • 43201 REUS

Plaça de les Províncies, 1 • 43840 SALOU

C. Jaume I, 8 • 43380 VILAPLANA

Tel. mòbil 667 273 477

alvarjuanpereolive@hotmail.com

**Solució
MINIMOTS**

A	P	L	A	N	A
L	L	E	V	A	R
E		O	E	S	T
X	A		T	S	E
I	P	A		U	S
A	P	O	S	T	A

■ *Maria
Teresa
Llauradó
Anguera*

Coc d'avellanes

Estem en plena temporada de l'avellana. Ara, molta gent ja ha acabat de plegar i són pocs els pagesos que queden en dedicació exclusiva. Però anys enrere, quan hi havia molts pagesos, molts avellaners i l'avellana anava cara, el temps de plegar s'allargava i es podia espigolar fins al gener de l'any següent.

Avui la recepta que us porto fa Festa i està feta amb Avellana Crua.

Va ser en el Marc de la Fira de l'Avellana de Riudoms, amb l'Ester @egominist de @ca_rosset que vam fer un *Showcooking* de Coc d'avellana de les àvies del Priorat. És un coc 100% d'avellana i és molt senzill de fer.

Ingredients

- Avellana crua, en gra (400 g)
- Clares (4 ous)
- Copeta de vi dolç (uns 80 ml)
- Sucre (180 - 200 g)
- Llevat químic, en pols (12 g).

Preparació

Amb 300 g d'avellanes en fem farina. Cal tenir molta cura perquè es tracta de fer farina i no oli, és a dir, triturem vigilant que quedi en pols. Es pot fer amb una picadora, amb braç elèctric (tongades molt petites d'avellana, i a baixa velocitat) o amb la famosa "Thermomix".

Els altres 100 g els triturem només una mica, que quedin trossets gruixuts i ho reservem.

Tot seguit, en un bol es baten les clares a punt de neu i anem afegint, amb moviments suaus i envoltants, primer el sucre i després la farina d'avellana barrejada amb el llevat.

Un cop tot barrejat, ho posem en un motlle, prèviament untat o folrat amb paper de forn humit, i per damunt i posem els 100 g restants d'avellana esmicolada.

Escalfarem el forn a 180° C, amb calor dalt i baix. Enfornem, a mitjana alçada, durant 40', baixant la temperatura a 170 °C.

Passats els quaranta minuts, punxem per veure si és cuit. Ja sabeu, l'escradents o estri que utilitzeu per punxar, ha de sor-

tir net. Si és així, tanquem el forn, deixem refredar 5' dins el forn i després, traiem el coc a fora i no el tastarem fins que sigui fred.

Bona Festa Major!!

I ja sabeu que per a qualsevol consulta o comentari a

llauradomariateresa@gmail.com

o

[instagram@mussarafood-mtllaurado](https://www.instagram.com/mussarafood-mtllaurado)

■ ■ ■

Instal·lacions JF

- Electricitat, Gas, Aigua.
- Calefacció i Aire condicionat.
- Aprofitament d'aigües grises i pluvials.
- Energia solar fotovoltaica per usos agrícoles.

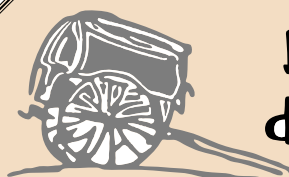
<http://www.usuaris.tinet.org/ijfega/inici>

Jordi Fernández Llorens

instaljf@tinnet.cat

Tel. 620 272 212

**La Tartrana
de Cal Munter**

Confort en Allotjament Rural

Àngel Guimerà, 9 - 43380 VILAPLANA

Mòbil 687 415 898 - www.latartrana.es

■ *F. Mariné Tost*

En el darrer número de Lo Pedrís vam fer un homenatge al **Paraulògic**. Avui volem fer el mateix a un passatemps que potser passa més desapercebut, però que és igual de fantàstic.

Minimots

Ens referim als **MINIMOTS**, un encreuat que apareix cada dia a **VilaWeb** al costat del **Paraulògic** i que està fet per **Pau Vidal**.

Pau Vidal és un filòleg, traductor i escriptor català que durant molts anys també ha fet els encreuats a diaris com **El País**, **El Nacional** o **VilaWeb** i que potser coneixereu perquè va ser la cara visible de la **Lliga del Paraulògic** que es va fer aquest any.

Però el que a mi em té meravellat de **Pau Vidal** és l'agudesia i l'originalitat

de les seves definicions, molt allunyades de les clàssiques definicions dels encreuats de tota la vida. En el **Minimots** hi ha, un dia darrere de l'altre, un munt de definicions d'aquelles que et fan treure el barret.

Avui, sense ànim de plagiar-lo sinó només amb ganes de fer-li un merescut homenatge i mostrar-li la meua absoluta admiració, m'he atrevit a fer un **Minimots** seguint l'estil de definició propi dels seus encreuats. Ja em perdonareu la gosadia.

1	2	4	6	8	9
10					
11		12			
13	3		14		
15		5		16	
17			7		

HORITZONTALS

1- El nom del nostre poble, sense rastre de vilesa, ho deixa ben pla.
10-Treure del llit o aixecar l'àncora.
11-Començament d'estiu. 12-On es pon el sol. 13-No és el rei de Xauxa sinó de Pèrsia. 14-Mitja mosca africana. 15- És un estil de cervesa, però no té gust d'api. 16-Dos terços dels Estats Units. 17-Juguesca de casino que gairebé renega de la religió.

VERTICALS

1-Sembla de l'Aleixar, però és campiona del món i té la Pilota d'Or.
2-Als extrems del plàmol. 3-Aplicació de les que ens omple el mòbil. 4-Aquest també té unes quantes Pilotes d'Or. 5-Començament de l'aorta. 6-Desfà la veta i la converteix en un arbre. 7-Serp. 8-Amb el nas molt gros. 9-Persona que exerceix un art manual i desordena l'aresta en una ciutat a la vora del Segre.

VALFRES Pinturas
pinturas y papeles pintados

SISTEMA MULTICOLOR
Más de 5.000 colores
al instante

977 31 71 54
Av. de Falset, 171 (ctra. de Alcolea)
43206 **REUS** (Tarragona)

AGRÍCOLA I SECCIÓ DE CRÈDIT VILAPLANA, S.C.C.L.

Els moixons del terme

Passerell

Passerell comú (*Carduelis cannabina*)

Foto: Josep M. Tuset

Amb el suport de la
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Amb la col·laboració de la
Diputació Tarragona

**AJUNTAMENT
DE VILAPLANA**